

MAGYAR HADTUDOMÁNYI TÁRSASÁG

30 év
a hadtudomány
szolgálatában
1990–2020

Megjelent
a Magyar Hadtudományi Társaság
megalakulásának 30. évfordulója alkalmából.

Írta és szerkesztette:
Nagy László

Képszerkesztő:
Hajós Dezső

Olvasószerkesztők:
Fi Károly Ferenc és Király László

Szakmai lektor:
Csery-Szücs Péter

A kiadványban szereplő fényképek
az MHTT gyűjteményéből származnak.

ISBN 978-615-5954-07-8

Kiadja: Magyar Hadtudományi Társaság Budapest, 2021
Felelős kiadó: Szenes Zoltán

Műszaki szerkesztő: Bausz Sándor

Nyomtatta: Prime Rate Kft.

TARTALOM

Előszó	5
Bevezetés	7
Az első évtized: Útkeresés	11
A második évtized: A stabilitás korszaka	19
A harmadik évtized: Megújulási törekvések	27
A Társaság szervezeti egységei	39
Elismerések, díjak	51
A Hadtudomány folyóirat	57
Központi rendezvények, konferenciák	61

MELLÉKLETEK

Az MHTT választott tisztségviselői	68
A „Mindenkori hadtudomány” előadás-sorozat	70
A Magyar Hadtudományi Társaság szabályzatai	76
Együttműködési megállapodások	77

A Magyar Hadtudományi Társaság megalakulásának 30. évfordulója alkalmából készített emlékérem

ELŐSZÓ

30 éve, 1990. október 13-án alakult meg a Magyar Hadtudományi Társaság (MHTT), amelynek célja mindig az volt, hogy elősegítse a hadtudomány fejlődését, a katonai biztonság problémáinak tudományos vizsgálatát, a tudományos eredmények gyakorlatba történő átültetését és népszerűsítését. Ezért a Társaság igyekszik összefogni azokat a szakembereket, akik a hadtudományokkal és a kapcsolódó tudományterületekkel foglalkoznak. Története visszanyúlik a ma is működő Kiss Károly Hadtudományi Klubhoz, amely 1983-ban alakult.

Az MHTT egy állami szervektől, politikai pártoktól, mozgalmaktól és egyéb politikai csoportosulásoktól független, *közhasznú* társadalmi szervezet, amely a tágabb értelemben vett honvédelmi tudományos szférát fogja össze. Ennek megfelelően tagjai között (társaságunk létszáma jelenleg 670 fő) vannak katonák, határőrök, rendőrök, a titkosszolgálatok képviselői, a honvédelem ügye iránt érdeklődő civilek, fiatalok és idősek. A Társaság tagjai 20 szakosztályban, két területi tagozatban (Pécs, illetve Debrecen központtal) és három klubban (hadtudományi, haditechnikai és ifjúsági) munkálkodnak. Az MHTT jó kapcsolatot tart fenn a Magyar Tudományos Akadémiával, az illetékes állami szervekkel (Honvédelmi Minisztérium [HM], Magyar Honvédség Parancsnoksága [MHP]), egyetemekkel, civil szervezetekkel, kutatóintézetekkel és a hasonló jellegű tudós társaságokkal. A Társaság infrastrukturális elhelyezését és logisztikai támogatását a HM biztosítja a Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campuson (Budapest).

A Társaság 2020-ban, a Zrínyi emlékévben ünnepelte fennállásának 30. évfordulóját, azonban az ünnepi jubileumi ülést a járványügyi helyzet miatt el kellett halasztani. A tervezett jelenléti eseményeket online rendezvényekkel, a Társaság történetét feldolgozó rövid információkkal, üzenetekkel próbáltuk kiváltani. A jubileumi évforduló jó alkalmat biztosított arra, hogy a Társaság láthatóbbá váljon a médiában, erősítse szakértői tevékenységét és jobban nyisson a civil nyilvánosság felé.

Az elmúlt három évtizedben a Társaság együtt változott a nemzetközi biztonsági helyzettel, Magyarország NATO és EU tagságával, a Honvédelmi Minisztérium és Magyar Honvédség átalakulásával. Megváltozott a biztonság, a honvédelem és hadviselés tartalma, újabb és újabb kihívásokkal kellett megküzdeni. Egyre több új tudományos szervezet alakult a biztonság különböző szektorainak és területeinek vizsgálatára, többnek a Társaság volt a bölcsője. Ezért folyamatosan visszatérő feladat a „rokon” szervezetekkel való együttműködés, amely nélkül nem lehet az átfogó megközelítést, a kormányzati, tudományos és társadalmi kooperációt elérni. A mai bonyolult világ komplex biztonsági problémáinak megoldása (gondoljunk csak a járványügyi helyzetre) közös erőfeszítést igényel. Ahogyan Kossuth Lajos írta 1848-ban: *„Fel mindnyájan a hon védelmére”*.

Budapest, 2021. május 22.

Szenes Zoltán
az MHTT elnöke

Bevezetés

A Magyar Hadtudományi Társaságban (MHTT) immár több évtizedes hagyománya van, hogy az alapítás kerek évfordulóiról tudományos konferenciákkal, egy-egy kiadvánnyal emlékezünk meg. A 10. évfordulón önálló kötetet jelentettünk meg, a 20. és a 25. születésnapot pedig a *Hadtudomány* speciális számával „ünnepeztük” (*Hadtudomány* 2010/3. és 2015/3–4. szám). Emellett mind a negyedszázados, mind a harmincéves jubileum alkalmából ezüstözött emlékérmeket készítettünk.

A Társaság vezetése nem változtatott a kiadványokkal kapcsolatos tradíción 2020-ban sem, döntés született egy színes kötet összeállításáról az MHTT 30. születésnapjára. Ezt tartja kezében a tisztelt Olvasó. Jelen kiadvány a tényekre és a számokra alapozva ismerteti a Társaság három évtizedét, – lehetőség szerint – fényképekkel illusztrálva a történeteket, ugyanakkor a közösségünk életében meghatározó személyeket (tisztségviselőket, díjazottakat stb.) is nevesít. Külön fejezet szól a tudományos munka igazi műhelyeiről, a *szervezeti egységekről* (szakosztályok, klubok és területi tagozatok). Kiadványunk említést tesz a Társaság tanácsadóiról, szakértőiről, adományozható elismeréseiről, a kiírt pályázatokról, a *Hadtudomány* című folyóiratról, az együttműködési megállapodásokról, a jelentősebb rendezvényekről és történésekről.

A hadtudomány köztudottan általános érvényű, multidiszciplináris tudományág, önálló diszciplínaként történő elismerése országunként változik. A nemzeti hadtudomány azonban Magyarország honvédelmének feladatairól, a fegyveres erőről, a hazai védelmi felkészítésről, a magyar hadiiparról szól, amellyel, hogy kiemelten vizsgálja a nemzetközi biztonságot, a szövetségi tagsággal együtt járó kötelezettségeket. Ilyen értelemben beszélhetünk a hadtudomány magyar sajátosságairól, ezen tudományág magyar művelőiről, képviselőiről és természetesen beszélhetünk a hadtudománnyal foglalkozó szakemberek magyarországi „civil” szerveződéséről, az 1990-ben alakult Magyar Hadtudományi Társaságról. (Nevében a „magyar” jelző nem a *hadtudományra*, hanem a *társaságra* vonatkozik.) Idézet A *tízéves Magyar Hadtudományi Társaság* című, 2000 novemberében

megjelent kiadványból: „A hadtudomány művelése nem volt és a jövőben sem lesz csak a nagy katonai erővel rendelkező országok kiváltsága. ...A második világháború után (Magyarországon is) a szovjet háborús tapasztalatokra épülő elvek és eljárások elsajátítása lett a fő feladat. A magyar tisztikarban ennek ellenére sem hunyt ki a láng és a vágy, hogy a honvédelemben felmerült kérdésekhez kapcsolódó gondolatainknak, ...következtetéseknek hangot adjanak. Részükről vetődött fel a gondolat, hogy egy eszmecserére alkalmas klub létrehozására van szükség. Ez a klub 1983-ban meg is alakult.”

A klubot később Kiss Károlyról, a 19. század kiemelkedő hadtudósáról, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) első rendes tagjáról nevezték el (Kiss Károly Hadtudományi Klub, KKHK). Megalakításában kiemelkedő szerepet játszott – többek között – Ács Tibor, Deák Péter, Móricz Lajos, Vasvári Vilmos. A klubnak a későbbiekben óriási szerepe volt abban, hogy a rendszerváltás hullámverésében – sok más szervezettel együtt – 1990. október 13-án megalakult a Magyar Hadtudományi Társaság.

A nemes szándék megvalósítása érdekében a klub vezetése (élén a később elnökké választott Móricz Lajossal) 1990 májusában előkészítő bizottságot hozott létre Kovács Attila, Lajtós Béla és Pataky Iván tagokkal. Ehhez csatlakozott a HM, az MHP és a Köztársasági Elnöki Hivatal vezetői által delegált munkacsoport, amelynek tagjai Csabai György, Madaras Péter, Pick Róbert, Szenes Zoltán és Vasvári Vilmos voltak. Az előkészítést vezetői szinten Móricz Lajos honvédelmi államtitkár, Borsits László vezérkari főnök és Simon Sándor, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia parancsnoka koordinálta az új kormány megalakulásáig. A szervezőbizottság 1990 őszén összehívta az alakuló ülést, amelyen mintegy 150 fő jelent meg a Magyar Honvédség Művelődési Házában. Az alapító tagok közül 28 fő még aktívan részt vesz a Társaság életében.

Az alakuló ülés deklarálta a Magyar Hadtudományi Társaság megalakulását, amelyet a *Cégbíróság* december 4-én bejegyzett. Az elnökségben többek között helyet foglaltak Borsits László vezérkari főnök, Gyuricza Béla, Móricz Lajos, Pataky Iván és Pick Róbert. Borsits László altábornagy bejelentette, hogy a Vezérkar *Hadtudományi Alapítványt* létesít a hadtudományi kutatómunka támogatására. Az alakuló ülés ideiglenes vezetőséget választott Móricz Lajos elnök¹, Szabó József alelnök, Kovács Attila főtiszt

1 A Társaság első elnöke Dr. Móricz Lajos ezredes (1923–2011) lett. 1943-ban végzett a Ludovika Akadémián, harcolt a fronton a II. világháborúban. 1945-ben csatlakozott az új hadsereghez. Hadiakadémián vezérkari végzettséget (1947–1949), az ELTE-n tanári diplomát (1954–1958) szerzett. Négy évtizedig szolgált a ZMKA-n és a vezérkarnál, a vezérkar tudományos osztályának vezetője. A hadtudomány kandidátusa (1965) és a hadtudomány MTA doktora (1983). Az MTA Tudományos Minősítő Bizottság titkára, majd elnöke. Több könyv és számos publikáció szerzője.

Alakuló közgyűlés

A Magyar Honvédség Művelődési Házában megtartotta alakuló közgyűlését a Magyar Hadtudományi Társaság. A jeles rendezvényt megtisztelték jelenlétükkel Raffai Ernő, a Honvédelmi Minisztérium politikai államtitkára, Borsits László altábornagy, a Magyar Honvédség vezérkari főnöke és a fegyveres testületek tudományos életének képviselői is. A hosszas vitát követően a közgyűlés jóváhagyta a társaság alapszabályát, s a Magyar Hadtudományi Társaság elnökévé dr. Móricz Lajos ezredest választották meg.

Híradás a Magyar Hadtudományi Társaság alakuló üléséről
(Magyar Honvéd, 1990. október 16.)

és Lajtós Béla titkár személyében. A szélesebb körű vezetőségnek, amelyet azóta is *elnökségnek* hívunk, tagjai lettek az egyidejűleg – vagy majdnem egyidejűleg – megalakult 12 szakosztály vezetői (elnökei).

A bírósági bejegyzés után az 1991. márciusi közgyűlés megválasztotta az *elnökséget*: Móricz Lajos elnök, Szabó József alelnök, Kovács Attila főtiszt, Gyuricza Béla, Harcz Tibor, Kormos László, Kurucz István, Lajtós Béla, Nagy István, Nagy Pál, Opál Sándor, Ósz Sándor, Pataky Iván, Pick Róbert, Piriti Sándor, Simon Sándor, Tabák Péter, Tamási Ferenc, Várhegyi István. Közülük Kormos László, Nagy Pál és Ósz Sándor egyben szakosztály-elnökök is (Légvédelmi, repülő és űrhajózási, Elektronikai-informatikai illetve Haditechnikai). Rajtuk kívül további 10 szakosztályelnök lett tagja az elnökségnek: Kőszegvári Tibor (Biztonságpolitikai), Kovács Jenő (Hadművészeti), Szabó Márton (Hadtáp), Rázsó Gyula (Hadtörténelmi),

Prókai Béla (Határrendészeti), Párdi Mátyás (Közrendvédelmi), Bodrogi László (Műszaki), Vámosi Zoltán (Társadalomtudományi-biztonságpolitikai), Várhelyi István (Védelemgazdasági) és Halász László (Vegyivédelmi).

A *felügyelőbizottság (FB)* is két fázisban alakult meg. Az alakuló közgyűlés ideiglenes felügyelőbizottságot választott (Várhelyi István elnök, továbbá Turák János és Takács Sándor). A tisztújító közgyűlés pedig 1991 márciusában (mint azt a *Hadtudomány* 1991/1. száma közölte) megválasztotta a felügyelőbizottságot: Gyarakai Károly elnök, Hajma Lajos, Héjja István, Nagy György, Turák János.

Az MHTT életében fontos szerepet játszik az elnök, aki a testületi döntések alapján irányítja és képviseli a szervezetet. Az elnök vezeti az intézőbizottság (alelnök, elnökhelyettesek) munkáját, elnököli az intézőbizottság (IB) tagjaiból és a szervezeti egységek elnökeiből álló elnökséget, gyakorolja a kiadói jogokat. Az elnököt a tisztújító küldöttgyűlés választja meg hároméves mandátummal.

Az MHTT alapító elnöke Móricz Lajos ezredes (DSc, Hadművészeti Szakosztály) volt, aki 1990 és 1995 között látta el az elnöki feladatokat. Szabó József vezérőrnagy (DSc, Légierő Szakosztály) három cikluson keresztül, 2004-ig irányította a Társaságot. Az MHTT harmadik elnöke, Nagy László ezredes (DSc, Biztonságpolitikai Szakosztály) négy cikluson át vezette a hadtudósok szervezetét. Mindhárman kiérdemelték az MHTT örökös tagja címet. Tömböl László vezérezredes (Légierő Szakosztály) 2016–2019 között látta el az elnöki feladatokat. A legutóbbi „őrsékváltáskor” (2019. március) Szenes Zoltán vezérezredes (CSc, Biztonságpolitikai Szakosztály) választották meg a küldöttek a Társaság élére. Tíz ciklus, öt elnök, változó környezet, eredményekben gazdag, nehézségeket sem nélkülöző három évtized áll az MHTT mögött.

A Z E L S Ő É V T I Z E D

Útkeresés

Megalakult a Magyar Hadtudományi Társaság, amelyet a Cégbíróság *önkéntes társadalmi szervezetként* jegyzett be. Az alakuló ülés a megválasztott ideiglenes vezetőség elsődleges feladatául az *Alapszabály* tervezetének elkészítését határozta meg, amelyet azután az 1991 márciusában összehívott, „rendes” közgyűlés fogadott el. Ugyanezen a közgyűlésen a tisztújítással az ideiglenes vezetőség mandátuma lejárt.

Az Alapszabály – azóta is érvényes elvként – a Társaság lényegi célkitűzéseit az alábbiak szerint fogalmazta meg: a hadtudomány fejlesztése, a tudományos eredmények gyakorlatban való alkalmazásának elősegítése, a hadtudomány (és a kapcsolódó tudományterületek) iránt érdeklődő, velük tudományos igénnyel foglalkozó személyek összefogása, számukra megfelelő fórumok biztosítása ismereteik bővítésére, kutatásaik segítésére, szakmai eredményeik terjesztésére, publikálására, továbbá érdekeik védelmére.

A Hadtudományi Társaságra azóta is változatlanul jellemző a nagyfokú nyitottság, a hadtudomány széleskörű értelmezése, a társtudományok és határterületek integrálása, a befogadó jelleg, a komplexitás. Az Alapszabályban is lefektetett értékek időtállóan bizonyultak: a célkitűzéseken kívül az eszközök meghatározása (konferenciák, fórumok szervezése, periodikus és eseti kiadványok megjelentetése), a pályázatok rendszere, az elismerések fokozatosan kiteljesedő sora, a Társaság szervezeti felépítése, vezető, illetve döntéshozó szervei. A dokumentum egyértelművé teszi, hogy a szervezet irányító testülete az elnökség, de a tudományos kutatómunka dandárja a szervezeti egységekben folyik. A társasági szintű választott vezetők megbízása a kezdettől fogva három évre szól.

Az 1991-es közgyűlés nagy létszámú elnökséget választott, amelynek a szakosztályok elnökei automatikusan tagjai lettek. A közgyűlés döntött az öttagú felügyelőbizottság (FB) végleges összetételéről is, de etikai bizottsága (EB) a Társaságnak ekkor még nem volt. Az elnökség és a felügyelőbizottság korabeli névsorát az *1. számú melléklet* tartalmazza. A közgyűlés megválasztotta a szűkebb operatív vezetést is, amelyet már

Kiemelkedő események, 1990–2000

1990. október 13.	Alakuló ülés, ideiglenes vezetőség megválasztása, elnök Móricz Lajos.
1990. december 4.	Cégbírósági bejegyzés.
1991. március 23.	Tisztújító közgyűlés, az Alapszabály elfogadása, elnök Móricz Lajos.
1991	Megalakul a Hadtudomány szerkesztő bizottsága (elnök Simon Sándor), megjelenik az első két szám.
1991. október 26.	Az első országos konferencia (<i>A hadtudomány hazai értelmezése</i>).
1992	A <i>Tanárky Sándor-díj</i> megalapítása, az adományozás szabályainak lefektetése.
1993. nov. 17–19.	A második országos konferencia (<i>Biztonság – védelem – emberi magatartás</i>).
1994	Megalakul az MTA IX. osztály <i>Hadtudományi Bizottsága</i> (elnök Szabó Miklós).
1994. április 29.	Tisztújító közgyűlés, elnök Móricz Lajos.
1994	Együtműködési megállapodás a Budapesti Nyugállományúak Klubjával.
1994	Pályázati felhívás szakértői csoportba jelentkezésre (43 jelentkező).
1995	Tanácsadó Testület létrehozása (még ugyanabban az évben meg is szűnik).
1995 első negyede	A Társaság gazdasági helyzetének kritikussá válása.
1995. június	Megjelenik a <i>Hadtudományi Lexikon</i> (főszerkesztő Szabó József).
1995. június 16.	Rendkívüli, egyben tisztújító közgyűlés (elnök Szabó József), etikai bizottság választása, tiszteletbeli elnökségi tagok (5 fő) kategóriájának létrehozása.
1996 ősze	Tagrevízió, a tagdíj fizetésével tartósan elmaradó tagok (427 fő) törlése.
1997. november 11.	Közös konferencia a HM Oktatási és Tudomány-szervező Főosztállyal (<i>A nemzeti katonai stratégia és az integráció</i>).
1998. március 20.	Tisztújító közgyűlés, elnök Szabó József.
1999. március 26.	Rendkívüli, Alapszabály-módosító közgyűlés (a legmagasabb döntéshozatali fórum a küldöttgyűlés lett).
1999	Hosszú távú együttműködési megállapodás a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel.
1999	Megalakul a Debreceni Tagozat.
2000	A <i>Korponay János-díj</i> megalapítása.
2000. november 2.	Jubileumi közgyűlés, <i>A tízéves Magyar Hadtudományi Társaság</i> című könyv megjelenése.

ekkor *intézőbizottságnak* (IB) neveztünk.² Tagjai az elnökön, alelnökön és főtítkáron kívül: Harcz Tibor, Kormos László, Opál Sándor, Pataky Iván, Várhegyi István elnökhelyettesek voltak. 2004-ig az elnökhelyettesek a tevékenység egy-egy szektoráért viseltek felelősséget (a gazdasági ügyeken kívül – amely mindmáig különleges elnökhelyettesi pozíció a speciális szaktudás miatt – a tudományos munka, a szervezeti élet, a külső kapcsolatok és a propagandaügyek voltak meghatározó területek). Vissza-visszatérő kísérletként a szervezeti egységeket „felosztottuk” az IB tagjai között, de ezek a próbálkozások ritkán javították a remélt mértékben a vezetés és a tagság közötti kapcsolatokat.

A teljes elnökségen belül kezdettől problémaként jelentkezett a munkakörök és felelősségi területek összehangolatlansága. Erre, valamint a főtítkár túlságosan tág jogkörére a Gyarakai Károly vezette felügyelőbizottság többször rámutatott. A kritika különösen 1994-ben vált időszerűvé, amikor egy meggondolatlan pénzügyi tranzakció következtében a Társaságot mintegy hétmillió forintot tényleges kár érte. A pénzügyi válságot csak nehezen, hosszú idő alatt, külső segítséggel, a Honvédelmi Minisztérium támogatásával sikerült leküzdeni. A Hadtudományi Lexikon elkészítését a pénzügyi nehézség késleltette. A válságos helyzet megoldása érdekében az intézőbizottság lemondott, és az 1995. június 16-ára összehívott rendkívüli közgyűlés új vezetőket választott, a Társaság elnöke Móricz Lajos helyett Szabó József³ lett (*a részleteket lásd az 1. számú mellékletben*).

Móricz Lajos

Szabó József

² Az intézőbizottság 1994-ig nyolctagú volt, amikor is a közgyűlés megszüntette a főtítkári posztot.

³ Dr. Szabó József vezérőrnagy (1928–) a Gagarin Légierő Akadémián végzett (1950–1955), a Magyar Néphadsereg (MN) repülőcsapatainál szolgált három évtizedig, az MN repülőfőnöke volt. A hadtudomány kandidátusa (1969), a hadtudomány MTA doktora (1988). A BMGÉ c. egyetemi tanára, repülést, űrhajózást és űrdinamikát tanított. Számos szakkönyv, egyetemi jegyzet és félszáz tudományos közlemény szerzője. Vezető szerepet játszott az űrhajózási, repülési és hadtudományi lexikonok szerkesztésében.

1995 elején a pénzügyi válság miatti nyugtalan légkörben megalakult az elnökség mellett tevékenykedő *Tanácsadó Testület*, amely azonban – az MHTT többi testületétől eltérően – igen rövid életűnek bizonyult, még ugyanebben az évben feloszlott.⁴ Bizonyos értelemben helyette vezetett be – a rendkívüli közgyűlés által végrehajtott Alapszabály-módosítással – a Társaság egy új kategóriát, a *tiszteletbeli elnökségi tagok* intézményét, azonban ez a kísérlet sem járt eredménnyel.⁵ Több más intézkedés mellett ekkor választottuk meg az *etikai bizottságot* is, amelynek jogköre természetesen nem csupán a pénzügyi válság kialakulása okainak feltárására terjedt ki.

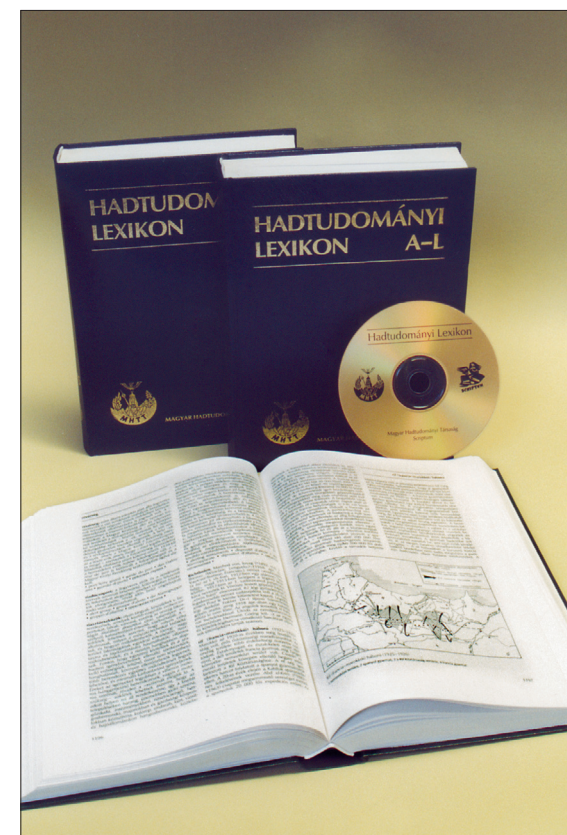
1992-ben egy rövid életű próbálkozás keretében kiadtuk a negyed-évesre tervezett *Hírlevelet*, amelynek rendeltetése az volt, hogy tájékoztatást adjon a tagok számára az elkövetkező hónapokra tervezett szakosztályi rendezvényekről (mintegy a honlap elődjeként). A nehézkes adminisztráció miatt a kezdeményezés nem bizonyult racionálisnak.

Az 1990-es évek közepétől rendszeresen tartottunk titkári értekezleteket, rendszerint november végén vagy december elején. A megbeszélések napirendjén a szervezeti egységek *beszámolója* szerepelt (felépítés, szempontok, javaslatok stb.), de szó esett az év hátralévő feladatairól is (évváró szakosztályülés, küldöttek választása, elismerésre való felterjesztés). Az értekezletek iránt kevesen érdeklődtek, de a jól működő szakosztályok fontosnak tartották, hogy jelen legyenek és a titkárok kapcsolatot tartsanak a titkárságvezetővel. Néhány év után végül a titkári értekezlet ellaposodott és megszűnt, 2006-ban már egyértelműen írásos formában kapták meg a szervezeti egységek a beszámolási szempontokat. (A titkári értekezlet felelevenítésére tett későbbi kísérlet sikertelen maradt.)

Az első évtized kiemelkedő jelentőségű produktuma (mai szóhasználatlaltal projektje) volt a *Hadtudományi Lexikon*, amelynek létrehozásában elvülhetetlen érdemeket szerzett Szabó József, aki megalakulásától a Társaság alelnöke, majd 1995 és 2004 között elnöke volt. Erdemeit az MHTT a *Magyar Hadtudományi Társaság örökös tagja* címmel ismerte el. A lexikon munkálatai 1992-ben kezdődtek összesen több mint száz szakértő bevonásával. A kétkötetes Hadtudományi Lexikon végül 1995 nyarán jelent meg 10 ezer példányban (három évvel később CD-n is).

4 Elnöki Tanácsadó Testület (1995): Várhegyi István (elnök), Bakos Klára, Csabai Károly, Kiss Jenő, Komáromi István, Ladányi László, Munk Sándor, Pataky Iván, Perlusz András. A testület még 1995-ben megszűnt az Alapszabály módosításával.

5 Tiszteletbeli elnökségi tagok: Gyarmati István, Gyuricza Béla (elhunyt után, 1999-től Simicskó István), Janza Károly, Komáromi István, Móricz Lajos. Ez az intézmény sohasem működött ténylegesen és 2000 után fokozatosan „elhalt”.

A *Hadtudományi Lexikon* két kötete és a CD

A lexikonban 1600 oldalon több, mint 4000 címszó foglalja össze a hadtudomány és a kapcsolódó tudományágak akkor meglévő fogalmait és kifejezéseit, amelyet 640 ábra és térkép illusztrált. A lexikon tulajdonjoga és értékesítése hosszú éveken át megoldatlan viták tárgyát képezte a Társaság, a Honvédelmi Minisztérium, a Vezérkar és a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia között. Végül – részben a külön anyagi támogatás kiegyenlítésére – több mint 7000 példány a Honvéd Vezérkar tulajdonába került, 1000-1000 példányt a ZMKA jogutódja, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem illetve a Magyar Hadtudományi Társaság kapott. Saját példányaink egy részét értékesítettük, vagy ajándékba adtuk, erről a 2001. évi küldöttgyűlés jegyzőkönyve ad tájékoztatást.

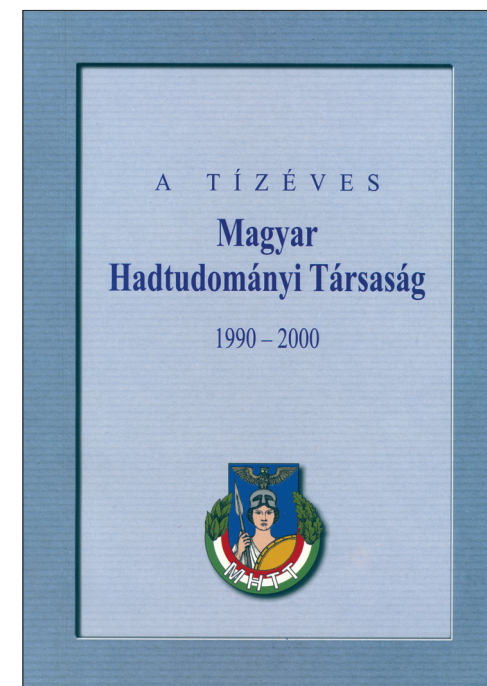
Egy másik sikertörténet is fűződik – áttételesen – a Társaság nevéhez, ez pedig a Magyar Tudományos Akadémia IX. Osztály *Hadtudományi Bizottságának* újbóli megalakítása volt. Az MHTT tagjai, közülük is elsősorban Ács Tibor, fáradságot nem ismerve küzdöttek az évszázados múltra

visszatekintő, a második világháború után méltatlanul mellőzött és megszüntetett fórum rehabilitálásáért. Fáradásukat siker koronázta, 1994-ben a hadtudomány mint önálló tudományág – ismét – polgárjogot nyert, és az MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományi osztályának keretében újjáalakult a Hadtudományi Bizottság. Elnökévé Szabó Miklóst, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia parancsnokát választották, tisztségviselői és tagjai jelentős részben az MHTT tagjai közül kerültek ki. A Hadtudományi Bizottság későbbi elnökei (Ács Tibor, Szenes Zoltán, Padányi József, Csikány Tamás) is a Társaság tagjai közül kerültek ki.

Az MHTT szakértőjének igazolványa

1994-től teremtette meg a Társaság saját szakértőinek intézményét is. Ebben az évben pályázatot hirdettünk a szakértői cím elnyerésére, több mint 40 fő jelentkezett, közülük 30-nál többen rendelkeztek tudományos fokozattal. Az a döntés született, hogy a „fokozatos” pályázók kérelemre megkapják a *Magyar Hadtudományi Társaság szakértője* címet, akik pedig nem rendelkeznek tudományos fokozattal, azoknak valamilyen társasági fórumon (például a Kiss Károly Hadtudományi Klubban) előadással kell bizonyítaniuk rátermettségüket. A szakértők eleinte papír-alapú, később bankkártya-típusú igazolványt kaptak. Évek múltával a „bizonyító” előadás megtartásától fokozatosan eltekintettünk. Az MHTT szakértőinek névsorát a Társaság honlapja megjeleníti és rendszeresen frissíti.

Az első tíz év történéseit összefoglaló kötet címlapja

2020 februárig összesen 95 fő nyerte el a Magyar Hadtudományi Társaság szakértője címet, jelenleg – az elhalálozások, illetve a felülvizsgálatok miatt – 65 fő tartozik ebbe a kategóriába. Szakértőinket többször is megpróbáltuk „helyzetbe hozni”, megadtuk a névsorukat a Honvédelmi Minisztériumnak, illetve a médiának, aktivizálásuk területén még vannak teendők.

Az Alapszabály a szakértői cím odaítélését az évek során az elnökség jogkörébe utalta, melyet változó pénzösszeg befizetése előzött meg. Néhány éve döntöttünk, hogy az igazolvány költségeire a tagdíj kétszeresét kérjük az új szakértőktől.

A Magyar Hadtudományi Társaság *taglétszáma* az első tíz évben erős ingadozást mutatott. A kezdeti lelkesedés éveit meghaladta az 1200 főt is, habár a tagdíjfizetési fegyelem kezdettől fogva komoly problémaként jelentkezett, gyakorta a tagság közel fele „megfeledkezett” a befizetésről. A tagdíjjal tartósan elmaradó tagok ismételt törlése (tagrevízió) után, az évtized végére a létszám 800 fő körül stabilizálódott. A tudományos munka ekkor már húsznál több szakosztályban, két klubban – Kiss Károly Hadtudományi Klub, Láhner György Haditechnikai Klub – és a Debreceni

Területi Tagozatban szerveződött (lásd részletesebben a szervezeti egységekkel foglalkozó fejezetet).

A Társaság *Hadtudomány* című folyóirata folyamatosan megjelent és az évtized végére elismertté vált a magyar tudományos közéletben (részletesen lásd a folyóiratról szóló fejezetet).

2000. november 2-án összehívtuk a Társaság jubileumi közgyűlését, amelyen megemlékeztünk a tíz év alatt elért eredményekről, az MHTT által megtett útról. A *tízéves Magyar Hadtudományi Társaság (1990–2000)* című kiadvány így fogalmaz: „A Társaság... az első olyan közösség, amely önként vállalta, hogy szellemi tőkéjével szolgálja a hadtudományt. Történelmi küldetését teljesítette. ... Története azokat igazolja, akik tíz évvel ezelőtt kezdeményezték a Társaság létrehozását. ... Az épület felépült, funkcionál és szolgált.” Az MHTT létezésének első évtizedében helyet követelt magának és meg is erősítette helyét a magyar tudományos közéletben. A hadtudományi kutatások szilárd bázisát képviselte, rendezvényei (mind társasági, mind szakosztályi szinten) népszerűek voltak és rendszerint jelentős számú érdeklődőt vonzottak. Mindazonáltal meg kellett küzdenie a gyermekbetegségekkel, mint például a munka- és felelősségi körök tisztázatlansága vagy a tagdíjfizetés tömeges elmaradása. A második tíz év lényegesen kiegyensúlyozottabb és rendezettebb képet mutatott, és méltán kiérdemelte a *stabilitás évtizede* megnevezést.

A M Á S O D I K É V T I Z E D

A stabilitás korszaka

A Társaság *közgyűlése* 1999-ben döntött arról, hogy a következőkben – a jubileumi közgyűlések kivételével – ezt a fórumot többé nem hívja össze: a legmagasabb döntéshozatali fórumként a *küldöttgyűlést* foglalta Alapszabályba, amelynek határozatképességét lényegesen könnyebb volt biztosítani. A szervezeti egységek a küldöttgyűlésre – az alapítás óta változatlanul – minden tíz tag után egy küldöttet választhattak, az elnökeiken kívül, akik automatikusan szavazati joggal rendelkeztek.

2001-ben a Társaság közhasznú szervezetté vált. Erre azért volt szükség, hogy támogatóink, szponzoraink – akiknek érdeklődése a Társaság iránt fokozatosan csökkent – előnyösebb adószabályok szerint tudják folytatni pénzügyi támogatásunkat. Az MHTT pénzügyi helyzete szinte minden évben eléggé bizonytalan volt. A bevételeink jelentős részét képező HM-támogatást általában nem kaptuk meg az év első hónapjaiban. Az MTA támogatta a Hadtudomány megjelentetését, de csak részben, és ráadásul utófinanszírozásban. A tagdíjak a kiadásaink körülbelül 10% -át fedezték, ugyanakkor jelentősebb tagdíjmelés elképzelhetetlen volt, mert a tagság lemorzsolódásához vezethetett volna. A Vezérkar *Hadtudományi Alapítvány* tőkéje az infláció csillapodásával egyre kevesebbet kamatozott, az eredetileg hétmilliót tőke emelésére vonatkozó javaslatunk „időszerűtlennek” bizonyultak. Végül soron a bevételek csak szűkösen voltak elegendőek a kiadások fedezésére, lényegében – kellő takarékoság mellett – mindvégig sikerült a mérleget egyensúlyban tartanunk.

2001-ben született döntés az MHTT elnökének pénzbeli javadalmazásáról (tiszteletdíjáról), eddig az időpontig minden választott tisztségviselő társadalmi munkában végezte a munkaköri leírásban körülhatárolt (és bizony sokszor azon kívül eső) tevékenységét. A 2001-es küldöttgyűlésen komoly vita folyt arról, hogy továbbra is elvárható-e az egyre sokasodó adminisztratív és operatív tennivalók felvállalása mindenfajta javadalmazás nélkül, illetve hogy az elnök vagy az alelnök feladatkörébe tartozzon az operatív ügyek intézése. Végül a küldöttgyűlés az elnök javára döntött.

Kiemelkedő események, 2001–2010

2001. május 29. Tisztújító küldöttgyűlés, elnök Szabó József.
2001. szeptember 6. Alapszabály-módosító küldöttgyűlés.
- 2001 szeptemberétől szabadegyetemi jellegű előadások szervezése a Magyar Honvédség Múvelődési Házában (MHMH).
2001. december 17. Az MHTT bejegyzése közhasznú szervezetként (Fővárosi Bíróság).
- 2003 Az Életmű-díj megalapítása.
2004. április 2. Tisztújító küldöttgyűlés, Nagy László megválasztása a Társaság elnökévé.
- 2004 Megalakul a Magyar Rendészettudományi Társaság.
- 2004 Határozat arról, hogy a *Hadtudományban* csak lektorált anyagok jelenhetnek meg.
- 2004 Beszámolás az MTA HB előtt a Társaság tevékenységéről⁶.
- 2004 Megalakul a Dél-dunántúli Tagozat.
- 2005 Új típusú szakértői igazolvány kiadása (elektronikus kártya).
- 2005 Képviselő delegálása a Nemzeti Civil Alapprogramhoz (2005-től Várhegyi István, 2008-tól Csabai Károly, 2012-től nincs képviselőnk).
- 2005 A *Hadtudomány* kijelölése a V4 országok hasonló kiadványairól készülő angol nyelvű összefoglalóba (a folyóirat a továbbiakban angol rezümétet is tartalmaz).
- 2006 A szervezeti egységek beszámolási szempontjainak kidolgozása.
2007. március 30. Tisztújító küldöttgyűlés, elnök Nagy László.
- 2009 *Napjaink hadtudománya* konferenciasorozat meghirdetése.
2009. november Kiss Károly emléktáblájának elhelyezése az egyetemi könyvtár bejáratánál (azóta évente koszorúzás).
2010. november 17. Jubileumi közgyűlés, megjelenik a *Hadtudomány* jubileumi száma (2010/3. szám).

Megjegyzendő, hogy az első években a Társaság fizetett alkalmazottjaként gépiró is dolgozott a titkárságon, a pozíció 1995-ben megszűnt. Külön pénzügyi előadó is tartozott a Társaság titkárságának állományához, de 2000 után ezt a feladatot átvette a Colling könyvelői vállalkozás. A titkárság lényegében a „titkárságvezetőre” redukálódott, név szerint 1991-től Iván Dezső tagtársunk (társadalmi munkában), 1999-től Balogh Csabáné Gyuricza Éva töltötte be ezt a pozíciót. 2006-ban – Antal Erika elnökhelyettes javaslatára – pályázatot írtunk ki a munkakör betöltésére, azóta Kissné Petró Emese végzi a titkársági munkát.

A 2004. évi küldöttgyűlés elnöksége (Szabó József, Gruber Nándor, Szenes Zoltán, Padányi József, Nagy György, Várhegyi István)

Ülésezik a küldöttgyűlés (2004. április 2.)

⁶ A rendelkezésre álló adatok szerint (például a *Hadtudományi Bizottság* üléseinek jegyzőkönyvei) ez alkalommal került sor a beszámolásra első ízben, ezt követően viszont hosszú ideig évente.

A 2004. évi tisztújító küldöttgyűlésen Szabó József, három ciklus után, átadta az elnökséget az újonnan megválasztott Nagy Lászlónak.⁷

A Hadtudományi Társaság hivatalos okmányai fokozatosan lefedték tevékenységünk minden területét. Az *Alapszabály* és a *Szervezeti és Működési Szabályzat* (SZMSZ) a kilencvenes évek legelején megszülettek, de lépésről lépésre bővültek, finomodtak, alkalmazkodtak az igényekhez és az állandóan módosuló jogszabályi környezethez. A közhasznúsági státusz elnyerése 2001-ben rengeteg – olykor erősen bürokratikusnak tűnő – módosítást igényelt. A *Gazdálkodási Szabályzat* is az első elfogadott okmányok között volt, de a *Számviteli politika* című szabályzónkat 2007-ben fogalmaztuk meg. 2004-ben egységes okmányban foglaltuk össze a Társaság által adományozható elismerésekre, díjakra vonatkozó, addig önállóan létező leírásokat. (A szabályozókról szóló összefoglalót lásd a 3. számú mellékletben.)

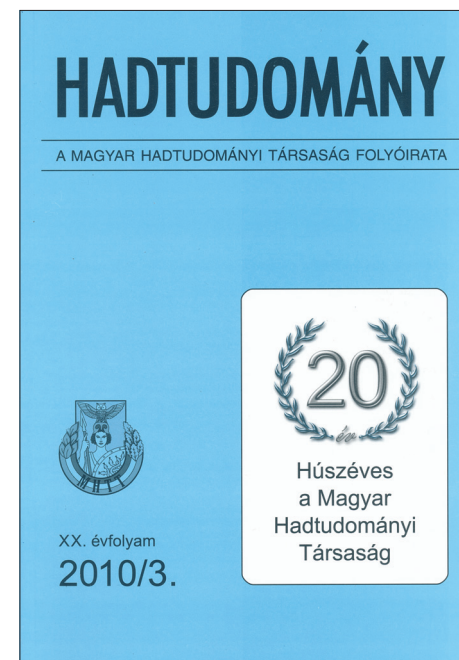

Nagy László

A stabilitás évtizedében lényegében kialakultak azok az elismerési formák, amelyekkel Társaságunk az MHTT-tagok kiemelkedő tevékenységét, a hadtudomány fejlődéséhez való nagyarányú hozzájárulást igyekezett „meghálálni”. 2000-ben született döntés a *Korponay János-díj* megalapításáról a 35 évnél fiatalabb, a hadtudomány területén kiemelkedően aktív tagjaink jutalmazására. Ebben az évtizedben történt először, hogy a *Magyar Hadtudományi Társaság örökös tagja* elismerő címet odaítéltük (a Társaság korábbi elnökei, Móricz Lajos és Szabó József kapták meg). Ugyancsak ezekben az években (2003-ban) született döntés az *Eletmű díj* adományozásáról, amelyhez az MHTT betűkkel díszített aranygyűrű és oklevél tartozik. (Megjegyzendő, hogy az első három Korponay-díjas a díj mellé aranygyűrűt is kapott, de 2003-tól a Korponay-díj pénzjutalommal „társult”, amelynek összege a Tanárky-díj összegének 50%-a.)

Az évtized legvégén törvényi előírás kötelezett bennünket (is), hogy az önkéntes munka végzését, vállalását szabályozzuk. A Társaság elnöke volt (lett) a „munkáltató”, és a választott tisztségviselők közül az alelnökkel, az elnökhelyettesekkel, a felügyelő és az etikai bizottságok továbbá a szervezeti egységek elnökeivel külön-külön hivatalos megállapodást kellett aláírni az

⁷ Dr. Nagy László ezredes (1942–) híradó mérnök, a ZMNE egyetemi tanára, a hadtudomány kandidátusa (1989), az MTA doktora (2003). Három évtizedes katonai pályáján szolgált a HM-ben, volt katonai attasé (Helsinki), a HM Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet igazgatóhelyettese. 1994-től az MHTT elnökhelyettese, 1998-tól alelnöke, a Hadtudomány c. folyóirat szerkesztőbizottságának elnöke. Több könyve és másfélszáz tudományos közleménye jelent meg.

A Hadtudomány folyóirat
2010/3. jubileumi száma

önkéntes munkavégzésről. Az elnökség 2010-ben hagyta jóvá az *Önkéntes munka nyilvántartásának rendje* című szabályzót, amely kimondta: az MHTT elnöke az IB tagjaival, az FB és az EB elnökeivel egy választási ciklusra szóló szerződést köt, a szervezeti egységek vezetőivel pedig határidő nélküli szerződést. (A 2010-es évek második felére ez a kötelezettség megszűnt.)

A Magyar Hadtudományi Társaság taglétszáma ugyancsak viszonylagos stabilitást mutatott a 21. század első évtizedében. A kezdetben mintegy 800 fős létszám lassú apadással 600 fő körül állapodott meg. „Stabilan”, évről évre küszködtünk a tagdíjfizetési lazaságokkal, rendszeressé vált tagok törlése a tagdíj-elmaradás miatt. A tagdíjat fizetők továbbra is automatikusan megkapták a *Hadtudomány* folyóiratot.

2009-ben – a stabilitás jegyében – elnyerte mai, végsőnek tekinthető formáját a Társaság *címere*, amelyet Csáky Imre tagtársunk tervezett, és ez a címer „heraldikailag korrekt”.

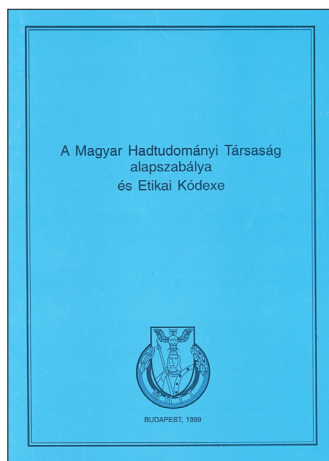
A Hadtudományi Társaság évente egy vagy két központi rendezvényt, konferenciát szervezett, gyakran együttműködésben más szervezetekkel vagy intézményekkel. 2009-ben „törvényesítettük” azt a bevett gyakorlatot, hogy a központi rendezvény szervezésébe bevontuk a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemet és a Magyar Tudományos

A Társaság címere (1995, 2001, 2009)

Akadémia Hadtudományi Bizottságát. A ZMNE-vel 1999-ben kötöttünk hosszú távú együttműködési megállapodást, amelynek részeként térítésmentesen használhattuk az egyetem infrastruktúráját és termeit a rendezvényeinkhez. (Az egyetem rektora ekkor Szabó Miklós volt, aki – bár nem volt MHTT-tag – számtalan szállal kötődött a Társasághoz.) Egységes meghívót terveztünk a három társszervező logójával (a Hadtudományi Bizottságot az MTA emblémája jelölte), a meghívó minden évben azonos stílusban készült el, a témákat a *Napjaink hadtudománya* gyűjtőfogalom keretbe foglaltuk. Ez is tükrözte az évtized stabilitását, amely jelentős mértékben átnyúlt a következő évtizedre is.

A 2008-as küldöttgyűlésen az etikai bizottság beszámolója felvetett néhány hosszú távú problémát, amilyen a mindenkorai vezetés és a szervezeti egységek kevésbé jól működő kapcsolatrendszere. A problémák gyökérének feltárása illetve a megoldás módozatainak felmérése érdekében az elnökség létrehozta a *Stratégiai Felmérő Bizottságot* a következő összetételben: elnök Holló József, titkár Pataky Iván, tagok Turák János és Várhegyi István. A bizottság 2009 elején kezdte meg munkáját, amelynek

Az MHTT alapszabálya és Etikai Kódexe 1999

során – a szervezeti egységek vezetőinek bevonásával – feltérképezte az alábbi problémaköröket:

Az MHTT stratégiája, szervezeti, vezetési kérdései.

A szervezeti egységek működési feltételei.

Személyi helyzet (taglétszám, a tagság összetétele, fluktuáció).

A szakosztály, tagozat, klub tevékenysége.

Kapcsolatok (az elnökséggel, a társ szakosztályokkal stb.).

Anyagi helyzet.

A Magyar Hadtudományi Társaság elnöksége 2009-ben

A bizottság rendkívül alapos munkát végzett, jelentését a 2010. évi küldöttgyűlés elé terjesztette. A bizottsági jelentésben javaslatokat is megfogalmaztak, amelyek évekig napirenden szerepeltek az elnökségi üléseken, de végül is csak néhány elképzelés jutott el a megvalósítás szakaszába. Az egyik ilyen elképzelés a profiltisztítást célozta, lényegében a hasonló érdeklődési területű szakosztályok összevonását.

Az évtized végén a Társaság a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hungária körút és Hős utca sarkán lévő épületéből a 7. számú épületébe (IMO – Intézményi Művelődési Otthon) költözött, lényegesen rosszabb elhelyezési körülmények közé. A költözködésre a sorozatos átszervezések következtében, a Budapest Helyőrség Dandár irodaigényeinek kielégítése érdekében került sor. Az új irodák csak a minimális mértékben voltak képesek biztosítani a munkavégzés feltételeit. Az előnytelenebb elhelyezési körülmények azonban – úgy véljük – jelentősen nem hatottak negatívan tevékenységünk színvonalára.

Megújulási törekvések

A 2010–2020 közötti éveket a Magyar Hadtudományi Társaság gazdálkodásának változása, a Hadtudomány című folyóirat kiadása körüli bonyodalmak és jelentős megújítási törekvések jellemezték.

A Társaság gazdálkodása markánsan kötődött/kötődik a mindenkori elnök személyéhez. Bevételi forrásainkról már esett szó: a Honvédelmi Minisztérium támogatása (amelyet, mint a honvédelem ügyét támogató többi civil szervezet is, általában pályázat útján megkaptunk), a Hadtudományi Alapítvány kamatai, a Magyar Tudományos Akadémia hozzájárulása folyóiratunk költségeihez, a tagdíjak és az SZJA 1%-os felajánlások, esetenként szponzorok pénzügyi támogatása. A kiadások is eléggé egyértelműek: a *Hadtudomány* nyomdai előállításának és postázásának költségei, személyi juttatások (az elnök javadalmazása, a titkárságvezető fizetése, folyóirat-szerkesztők javadalmazása), az évente odaítélt díjak és elismerések költségei, a kiírt pályázatok nyertes pályaműveinek díjazása, a központi konferenciák költségei, valamint a szakosztályok igényeinek teljesítése (általában a befizetett tagdíjak 25%-áig).

Móricz Lajos elnöki tevékenységének egy pénzügyi ballépés vetett véget, amelyről tulajdonképpen nem is tehetett.⁸ A pénzügyi válság Szabó József elnökségének első ciklusa alatt (1995–98) még erősen éreztette hatását, de két utolsó ciklusára (1998–2004) lényegében elcsitult. Nagy László teljes elnöki időszakát (2004–2016) a takarékos gazdálkodás, a kiadások lehető legnagyobb mértékű lefaragása jellemezte. Még így is előfordult, hogy csak úgynevezett tagi kölcsönök révén volt képes a Társaság áthidalni az akut likviditási problémákat (2015-ben, amiről tanúskodik a 2016. évi küldöttgyűlés jegyzőkönyve).⁹

⁸ Kovács Attila főtitkár helyezte ki – az elnök tudtán kívül – hétmillió forintot egy később csődbe ment vállalatba a jelentős kamatok reményében. A bírósági ítélet a Társaságnak adott igazat, de a tőke és a kamatok behajtására nem volt lehetőség.

⁹ A 2010-es évek elején súlyos helyzetet idézett elő egy számvizsgáló ellenőrzés, amely – a HM támogatásának nem rendeltetésszerű felhasználására hivatkozva – elrendelte mintegy egymillió forint visszafizetését.

A 2010. évi jubileumi közgyűlés elnöksége

(Szabó Miklós, Simicskó István, Szenes Zoltán, Korinek László, Szabó József)

2010. november 17-én összehívtuk a Hadtudományi Társaság jubileumi közgyűlését, amelyen méltó körülmények között megemlékeztünk a húsz év alatt elért eredményekről.

Idézet a Hadtudomány 2010/3. jubileumi számának előszavából: „A Társaság töretlenül követte az alapítók szándékát: összefogta a hadtudomány, a katonai műszaki tudományok, a biztonság és a védelem kérdésköréből egyre többet vállaló, a kapcsolódó tudományterületeken szerveződő kollektívákat, mindazokat a kutatókat, szakembereket, akik önkéntes alapon gyarapítani tudják a tudomány tárházát.”

A 2010. évi jubileumi közgyűlés közönsége (felszólal Bognár Károly)

Kiemelkedő események, 2011–2020

2011. március	A „Mindenki hadtudománya” előadás-sorozat indulása.
2013. március 1. 2013	Tisztújító küldöttgyűlés, elnök Nagy László. a <i>Hadtudomány</i> a Társaság és az MTA Hadtudományi Bizottságának közös kiadványa, ami a folyóirat arculatán is megjelenik.
2014. február	Tanárky Sándor emléktáblájának felavatása a könyvtár bejáratánál (azóta évenként koszorúzás).
2015	A Hadtudomány jubileumi számának (2015/3–4.) megjelenése.
2015	Megalakul a Kápolnai Pauer István Ifjúsági Klub.
2015. október 13.	Jubileumi közgyűlés, jubileumi emlékérmek átadása.
2016. február 26.	Tisztújító küldöttgyűlés, Tömböl László megválasztása a Társaság elnökévé.
2016 végén	A Társaság új irodákba költözött.
2017. szept. 28–29.	Vándorgyűlés Nyíregyházán.
2019	Együttműködési megállapodás aláírása a Honvédelmi Minisztériummal.
2019. március 22.	Tisztújító küldöttgyűlés, Szenes Zoltán megválasztása a Társaság elnökévé.
2020	A Hadtudományi Lexikon (Új kötet) megjelenése.
2020. szeptember 11.	Küldöttgyűlés.

Tömböl Lászlót (2016–2019)¹⁰ éppen ellenkező gazdálkodási szemlélet, a bevételek növelésére való törekvés jellemezte (amely napjainkban is folytatódik), amit az előző beosztásaiban megteremtett kapcsolati tőke társasági érdekű alkalmazása jellemez. Ennek a törekvésnek köszönhető, hogy a korábbi évek körülbelül 7, 8, 9 millió forintnyi költségkerete, amelyből a Társaság gazdálkodott, 10 millió forint feletti nagyságrendben stabilizálódott.

Tömböl László

Megjegyzendő, hogy nemzetközi kapcsolatainkat nagymértékben korlátozzák (lényegében csak a NATO Légierő Kiválósági Központtal – NATO Joint Air Power Competence Center, Kalkar, Németország – van állandó kapcsolatunk 2018-tól) a felmerülő utazási és szállásköltségek. A külföldi kapcsolatokat a Magyarországon megforduló vendégek társasági fogadásával (2020-ban lengyel és izraeli egyetemi látogatók), illetve a budapesti attasé testülettel való kapcsolattartással pótoljuk.

Szemléletesen illusztrálják a fenti megállapításokat a Hadtudomány című folyóirat számszaki adatai, az összevont számok kiadása a költségek csökkentése érdekében (lásd a folyóiratról szóló fejezetet).

A személyekhez köthető stílusváltásnak más jeleivel is találkozhattunk a 2010-es években. Király László alelnök nemes kezdeményezésére, a Tanárky-díjasok által felajánlott pénzből 2014 februárjában elkészítettük és felavattuk Tanárky Sándor emléktábláját, amelyet azóta is minden februárban megkoszorúzunk. További hagyományteremtő szándék nyomán a koszorúzáson a megemlékező beszédet a legfrissebb Tanárky-díjas tagtársunk mondja. Az emléktáblát a korábbi egyetemi, jelenleg kari könyvtár bejáratánál, Kiss Károly 2009-ben újra-avatott emléktáblájával szemben helyeztük el. (Utóbbi a földdel egyenlővé tett Üllői úti objektumból Héjja István tagtársunk mentette meg annak idején.)

A Kiss Károly Hadtudományi Klubról itt érdemes megemlíteni, hogy 1983-as megalakulását követően a Magyar Néphadsereg Művelődési Házában (1990-től Magyar Honvédség Művelődési Háza, MHMH) tartotta rendezvényeit, előadásait, konferenciáit. Ezt a hagyományt újította

¹⁰ Tömböl László vezérezredes, a MHTT negyedik elnöke. Katonai műszaki főiskolát (1981), Zsukov Légvédelmi Parancsnoki Akadémiát (1988), Amerikai Légierő Vezérkari Akadémiát (1995) végzett. Légvédelmi csapatoknál, a NATO-ban és a Honvéd Vezérkarnál szolgált. Az MH Összhad-erőnemi Parancsnokság (2005–2007) első parancsnoka, a Honvéd Vezérkar főnöke (2009–2010). Számos tudományos publikációja jelent meg itthon és külföldön. Jelenleg a védelmi fejlesztési kormánybiztos helyettese.

Tanárky Sándor és Kiss Károly emléktáblája a korábbi egyetemi könyvtár épületének bejáratánál

A hadtudós emléktáblák koszorúzása:
Jákob János protestáns püspök, Siposné Kecskeméthy Klára, Tömböl László

fel 2001 szeptemberében a jogutód Magyar Hadtudományi Társaság, amikor szabadegyetemi jellegű előadás-sorozatot indított saját előadóival, szakértőivel, felhasználva az MHMH infrastruktúráját. Az előadások heti gyakorisággal követték egymást, a kezdeti lendület azonban fokozatosan alábbhagyott. Ekkora számú, ilyen gyakoriságú rendezvényhez nehéz volt megfelelő színvonalú előadásokat, előadókat biztosítani, és lassan csökkent az érdeklődés is, majd pár év szünet következett.

2011 márciusában azonban újult akarattal ismét kezdeményeztük a közösen szervezett előadásokat, ezúttal – okulva az előzményekből – havi egy rendezvényre korlátozva és új keretbe ágyazva, Mindenki hadtudománya gyűjtőnévvel jellemezve a sorozatot. Úgy tűnik, ez a kezdeményezés

Pillanatkép a „Mindenki hadtudománya” előadásról 2020. február 13.

megalapozottnak bizonyult. Kezdetben 15-20, esetleg még ennél is kevesebb érdeklődőt vonzottak az előadások, de lassan-lassan kialakult a törzsgárda, ötven állandó részvevő fölött stabilizálódott a hallgatóság, amelynek soraiban egyaránt megtalálhatók fiatalok és idősebbek, MHTT-tagok és nem tagok, katonák és civilek, férfiak és öröndetesen sok hölgy. A kezdetektől számítottunk a Ludovika Zászlóalj tisztjelöltjeinek részvételére, és az elképzelések – a zászlóalj parancsnokságának támogatását élvezve – az első két-három évben meg is valósultak. A későbbiekben a katonai szocializáció megnövekedett feladatai miatt a tisztjelöltek már nemigen tudtak az előadásokon részt venni. Viszont öröndetesen megnőtt az érdeklődés a rendezvények iránt a nemzetközi biztonság- és védelempolitikai egyetemi hallgatók és doktoranduszok körében.

A nyári hónapok kivételével tervezett előadásaink stabilan beépültek a Honvéd Kulturális Központ programjaiba, a rendezvényekről egyre szélesebb körben jelennek meg információk (például a *honvedelem.hu* honlapon), saját folyóiratunk pedig rendszeresen beharangozza őszi-tavaszi bontásban a rendezvényeket. Az előadások szervezését, menedzselését – a program összeállításától az előadók biztosításáig – nagy többségében, az utóbbi években kivétel nélkül a *Biztonságpolitikai szakosztály* vállalta magára. Büszkén mondhatjuk el, hogy 2011 márciustól 2020 februárig egyetlen előadás sem maradt el, és legutóbb is csak a koronavírus-járvány akadályozta

MINDENKI HADTUDOMÁNYA SZABADEGYETEM

2019. december 12. csütörtök 17 óra

SIPOSNÉ DR. KECSKEMÉTHY KLÁRA EZREDES
ÉS DR. SZENES ZOLTÁN NY. VEZÉREZREDES

A NATO jövője az évfordulók tükrében

A belépés díjmentes! Helyszín: Podium bár

MHTT Társaság Szabadegyetemi Központ • Budapesti Honvéd Kulturális Központ
1143 Budapest, Stefánia út 34-36. | Tel.: 06 1 383-4951 | www.zphk.hu | www.pgyjmetar.hu

meg a sorozatot. De nem hosszú időre: szeptembertől már újra indultak az előadások. Ráadásul 2020 ősztől – az elnökség döntésének megfelelően, és tisztelegve a hagyományok előtt – ez az előadás-sorozat átvette a hadtudományi klub korábbi funkcióját is, és a rendezvények *Kiss Károly Hadtudományi Klub Mindenki hadtudománya* elnevezéssel folytatódnak.

Elmondhatjuk azt is, hogy a *Mindenki hadtudománya* előadás-sorozat valódi sikersztori, amely hozzájárul a Társaságról a „külvilágban” kialakított kép színesítéséhez. (A 2020 októberéig elhangzott előadások felsorolását lásd a 2. számú mellékletben.)

Egy másik új ötlet a Társaság 25. születésnapjához kötődik: 2015-ben ezüstözött emlékérmét terveztünk és rendeltünk meg a Magyar Pénzverő Zrt.-től. Az emlékérmét az MHTT alapító tagjai térítésmentesen kapták meg (többségében az októberi jubileumi közgyűlésen), a kiemelt meghívottaknak ajándékba adtuk, de bárki meg is vásárolhatta. Az érmet kedvező fogadtatásán felbuzdulva a későbbiekben azonos méretű és kialakítású érmeket is rendeltünk *A hadtudomány szolgálatáért* felirattal, amelyet rendezvényeink előadóinak nyújtunk át. Természetesen a harmincéves jubileumra is hasonló kivitelezésű érmet készült.

A Hadtudomány 2015/3–4. jubileumi számának bevezetőjében Orosz Zoltán altábornagy, a vezérkari főnök helyettese a következőket írta: „A Magyar Honvédség számára ez az önkéntes társadalmi szerveződés (a Magyar Hadtudományi Társaság) hűséges társ volt az elmúlt negyedszázad alatt, amellyel együtt tett meg hatalmas utat, és amely munkájával mindig segítette a honvédség átalakításának bonyolult folyamatát.

Fórumot biztosított arra, hogy a felmerült kérdéseket ... nyíltan meg lehessen vitatni, hogy szokatlan és kreatív ötletek is felszínre kerüljenek, nyilvánosságot kapjanak.” Az elismerő szavak nyilvánvalóan változatlanul érvényesek az azóta eltelt öt évre is. Mi sem jellemzi ezt jobban, mint hogy 2018-ban Korom Ferenc (akkor) altábornagy részt vett az elnökség ülésén, és felkérte a Hadtudományi Társaságot a közreműködésre a Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program eredményes végrehajtásában.

Megkezdődött a Társaság egységes arculatának bemutatását célzó munka, amely kezdeményezés Krizbai János elnökhelyettes nevéhez fűződik. A sok-sok ötlet és konzultáció eredményeképpen bevezettünk egy újfajta szabályzót, a Társaság *Arculati kézikönyvét*. Ennek rendeltetése, hogy egységes formában, egyazon külsőségekkel rendelkező iratokkal, dokumentumokkal, névjegyekkel stb. jelenjünk meg a bennünket körülvevő társadalmi közeg felé.

Tulajdonképpen az arculatunk megjelenítéséhez tartozik több olyan, az alábbiakban felsorolt változás is, amelyek viszont Tömböl László 2016-ban megválasztott MHTT-elnök nevéhez köthetők. Mindenekelőtt

A Társaság 25. születésnapjára 2015-ben ezüstözött emlékérmét készítettünk

már megválasztásakor az új elnök hármast tűzött ki maga, az elnökség és a Társaság elé: az ismertség és elismertség javítása (nyitás a katonai vezetés és a társadalom irányába), a nemzetközi kapcsolatok fejlesztése és a fiatalítás. A Társaság újonnan választott intézőbizottsága tudatosan és határozottan nyitott a tárca és a Magyar Honvédség vezetése irányába, akik részéről pozitív fogadtatásra talált. Több rendezvényünket a védelmi szféra vezetői is megtisztelték jelenlétükkel. A Magyar Honvédséggel való kapcsolat erősítése érdekében több alkalommal tartottunk kihelyezett elnökségi üléseket katonai szervezeteknél, az MH Pápa Bázisrepülőtéren is.

2016 végén a Magyar Hadtudományi Társaság új irodákat kapott az NKE Zrínyi Laktanya és Egyetemi Campus (a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar kampusza) központi, „A” jelű épületében. Az új elhelyezési körülmények lényegesen kulturáltabbak az előzőknél. A Társaság irodái előtti előtérben egységes megformálású táblákat helyeztünk el, amelyeken részben aktuális információk láthatók és nagyjából a Magyar Hadtudományi Társaság díjazottjainak nevei kerültek feltüntetésre (*Tanárky*-díjasok, *Korponay*-díjasok és *Életmű*-díjasok, lásd a vonatkozó fejezetet).

Ugyancsak Tömböl László elevenítette fel 2016-ban azt a „szokást”, hogy a Budapestre akkreditált katonai attasék számára tájékoztatást adott a Magyar Hadtudományi Társaságról, tevékenységünkről. A korábbi, nagyon eseti hasonló kapcsolatépítéshez képest ezúttal elértük, hogy négy katonai attasé is belépett a Társaságba. Ez jelentős eredmény, nem a létszám emelkedése, hanem a kapcsolatrendszer bővülése miatt.

A nemzetközi kapcsolatok témakörben megemlítendő az a tény is, hogy 2018 szeptemberében a Czetz János emlékére rendezett konferenciánkon részt vett az argentin nagykövetség is. Czetz János szobrának koszorúzásán azóta is minden évben részt vesz a Társaság.

2016-tól a Magyar Hadtudományi Társaság rendszeresen képviseltette magát a *Kőbányai Rendvédelmi Napok* elnevezésű rendezvényen. A kezdeményezés Kocsis László nevéhez fűződik (Légierő Szakosztály), aki – a Magyar Védelmiipari Szövetség képviseletében – már korábban is szerepelt ezeken

*Szabó József köszöntése 90. születésnapja alkalmából
(az ünnepelt a kép jobb szélén) a Kecskeméti Repülőbázison*

az általában kétnapos eseményeken. Ugyancsak Kocsis László érdeme, hogy a „Mindenki hadtudománya” előadás-sorozat mintájára Kóbányán elkezdődött a „Hadtudomány mindenkinek” program, amely a maga módján hozzájárult a Társaság és a szélesebb társadalmi közeg közötti kapcsolatok erősítéséhez.

2017-ben újszerű rendezvénnyel bővült a Hadtudományi Társaság megjelenési palettája: Nyíregyházán kétnapos bemutatkozó vándorgyűlést szerveztünk, egyúttal kapcsolatot teremtettünk a helyi egyetemmel is. Az elképzelés szerint ezt is hasonló rendezvények követték (volna), de erre erőforrások hiányában nem került sor.

Végül az új lehetőségek keresése kapcsán meg kell említeni a Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetségével kialakult együttműködésünket. Éves rendszerességgel bekapcsolódtunk a GTTSZ által szervezett konferenciákba, anyagilag is hozzájárultunk a szervezéshez, és előadókat is biztosítottunk. Kiemelkedő rendezvény volt ebben a sorban a 2017. évi *A 21. századi technológia kihívásai és lehetőségei a hon- és rendvédelem területén* című konferencia, amelynek szervezésébe egyébként másik kiemelkedő együttműködő partnerünk, a Magyar Rendészettudományi Társaság (MRTT) is bekapcsolódott.

Sok gondot okoztak létezésünk harmadik évtizedében a pályázatok, amelyeknek a kiírása egyre kevesebb pályázót vonzott (többek között a díjazások mértékében sem voltunk versenyképesek például a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen). Egyfajta kiutat kerestünk a csapdahelyzetből, az eredeti pályázati rendszer mellett néhány kiválasztott középiskola diákjai számára meghirdettük „*A hadtudomány ifjú tudósa*” pályázati formát. A kezdeti eredmények biztatóak.

2019-ben egy régi elmaradást sikerült pótolni. A Társaságnak ugyanis évtizedes törekvése volt, hogy megújítsa az együttműködési megállapodását a Honvédelmi Minisztériummal. Végre formálisan sikerült egy ilyen dokumentumot megfogalmazni, amelyet a HM nevében Orosz Zoltán altábornagy, VKF helyettes, a Honvéd Vezérkar Tudományos Tanácsának elnöke írt alá.

Szenes Zoltán

2019. márciusában sor került a tisztújításra és új elnökséget választottunk. Tömből László helyett Szenes Zoltán¹¹ lett a Társaság elnöke. A Társaság többi tisztségében is sor került a váltásra.

2019 jubileumi év volt, nem a Társaság, hanem hazánk szempontjából. Ebben az évben emlékeztünk meg Magyarország NATO-tagságának 20., EU-tagságának 15., továbbá a NATO megalakulásának 70. évfordulójáról. Ez is jó alkalmat szolgáltatott a Társaság ismertségének bővítésére: elsősorban az Észak-atlanti Szerződés Szervezetével kapcsolatban, saját előadókkal kerekasztal-beszélgetéseket szerveztünk különböző egyetemeken a hallgatók számára (a Corvinus Egyetemen és

a Gödöllői Egyetemen). A beszélgetések lényege az integráció jelentőségének tudatosítása volt, az eredmények, a látogatottság és az érdeklődés visszaigazolták a kezdeményezés helyességét.

A legutóbbi időben bevezettük, hogy azon tagjaink, akik kiérdemelték a Tanárk-, vagy a Korponay-díjat, az átadás keretében szolgáló rendezvényen egy „székfoglaló” előadással mutatkoztak be. Ezzel a kezdeményezéssel – amely már Szenes Zoltán MHTT-elnök nevéhez fűződik – remélhetőleg egy új hagyományt teremtettünk.

2019-től a Nemzeti Közzolgálati Egyetem elfogadta hallgatói gyakorlóhelyként a Társaságot. Az erről szóló megállapodást Szenes Zoltán elnök és Sente-Varga Mónika, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kara oktatási dékán-helyettese írták alá. Még ugyanabban az évben Varga Olivér hallgató elsőként töltötte nálunk szakmai gyakorlatát, akit további négy hallgató követett.

¹¹ Prof. Dr. Szenes Zoltán vezérezredes, a Társaság alapító tagja, a ZMNE és az NKE egyetemi tanára. Katonai főiskolát (1973), egyetemet (1979, 1992), brit vezérkari akadémiát (1995) végzett. Közgazdasági egyetemi doktor, a hadtudomány kandidátusa, a hadtudomány PhD fokozatos. Szolgált csapatoknál (Tata, Kaposvár), az MHP-n, a NATO-ban, a HM-ben. A 2002–2003 védelmi felülvizsgálat projekt igazgatója, 2003–2005 a Honvéd Vezérkar főnöke. Az MTA Hadtudományi Bizottság elnöke (2008–2014), a Magyar ENSZ Társaság Kormányzótanácsának tagja. Számos könyve és több mint 200 tudományos közleménye jelent meg.

A Magyar Hadtudományi Társaság 2019. évi tisztújító küldöttgyűlésén megválasztott tisztségviselői: Király László, Hegedűs Henrik, Molnár Anna, Szenes Zoltán, Dénes László, Krizbai János, Németh András, Csery-Szücs Péter

A Magyar Hadtudományi Társaság tagjai, egyetemi hallgatókkal kiegészülve 2019. április 24-én ellátogattak a Paksi Atomerőműbe. A vendéglátónk Kovács Pál államtitkár volt, aki kollégáival együtt kiváló szakmai bemutatóval kápráztatta el a hallgatóságot. Sajnos a többi szakmai kirándulás tervét (pl. EUFOR 2020 tavaszán) lehetetlenné tette a pandémia.

Miként az első évtized csúcstermékje az 1995-ben megjelent Hadtudományi Lexikon volt, a harmadik tíz évet is hasonló teljesítmény koronázta meg: megjelent a Hadtudományi Lexikon (Új kötet). A papír-alapon csak mintegy 100 példány készült, a kiadvány az *interneten* korlátozás nélkül hozzáférhető. A lexikon megjelenését közel tíz éves előkészületi szakasz előzte meg, a 2010-es évek elején már komolyan felmerült az igény egy új kiadásra. Különböző elképzelések láttak napvilágot, például egy harmadik, kiegészítő kötet kiadása a meglévő kétkötetes példányok mellé. Konkrét tervek azonban nehezen akartak körvonalazódni, elsősorban az anyagi háttér hiánya miatt. Végül a Nemzeti Közszerződési Egyetem sietett a segítségünkre, gyakorlatilag az egyetem bázisán teremtődtek meg az anyagi lehetőségek a KÖFOP uniós pályázatok révén, újabb példaként a gyümölcsöző együttműködésnek.

Idézet Gőcze István (szerkesztő), Krajnc Zoltán (főszerkesztő) és Padányi József (szakmai vezető) *A Hadtudományi lexikon új kötetéről* című cikkéből, amely a *Hadtudomány* 2020/1. számában jelent meg: „A Hadtudományi Lexikon megjelenése óta már több mint húsz év telt el, amely idő alatt globális politikai, geostratégiai átrendeződések zajlottak le, továbbá

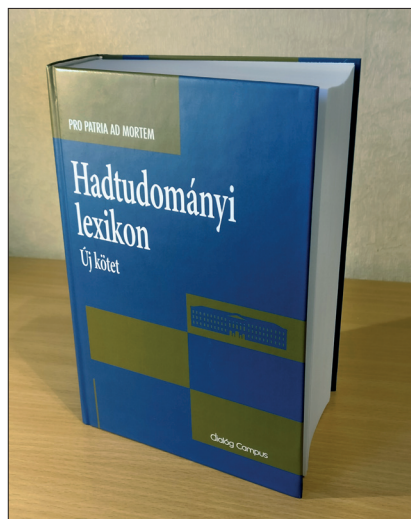
Hallgatói gyakorlóhely lett a Magyar Hadtudományi Társaság.
A megállapodás aláírói: Szenté-Varga Mónika (NKE) és Szenes Zoltán

óriási haditechnikai fejlődés ment végbe a világban, beleértve hazánkat is. ... Ezek a jelentős változások motiválták a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottságát, a Magyar Hadtudományi Társaságot, a Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhelyét, valamint integráló szerepkörben a Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karát, hogy folytatódjék a hadtudomány korszerű ismereteinek lexikon jellegű integrálása.”

A konkrét munkálatokban mintegy 80 szerző, szerkesztő, adminisztratív munkatárs vett részt, a lexikon pedig 2020 januárjában látott napvilágot.

A Társaságnak régi-régi problémája, hogy jobban kell tudni „eladni” magunkat, ismertté és elismertté tenni eredményeinket. A klasszikus megoldások mellé a legutóbbi időben – nagyrészt Szenes Zoltán kezdeményezésére – megteremtettük a menedzselés új formáit, konkrét megbízást adva rátermett szakembereknek az internet, a facebook és más, újszerű lehetőségek színvonalas kihasználására. 2020-ban a kommunikációért felelős Hajós Dezső és a webmester Jelencsics Imre vállalták ezt a nem könnyű feladatot.

A harmadik évtized is számos új színt hozott tevékenységünkbe, miközben megmaradtak az örökzöld célok és feladatok: a fiatalítás, ezen belül a doktoranduszok bevonása tevékenységünkbe, a nyitás a társadalom felé, az informatika új meg új lehetőségeinek alkalmazása, a kapcsolat javítása a választott vezetés és a tudományos munka igazi színterei, a szervezeti egységek között, maguknak a szervezeti egységeknek az aktivizálása, a tagdíjfizetési fegyelem javítása és így tovább (mindez már meg is határozza a Társaság tevékenységének irányát az elkövetkező évtizedre).

Hadtudományi Lexikon. Új kötet

A 2020 márciusában indult COVID-19 járvány a Társaságot is tevékenységének átgondolására kényszerítette: a rendezvényeket áttelítettük az online térbe, a társasági központban dolgozók home office-ban végezték a munkájukat, amelynek sikerült a feltételeit megteremteni. Igencsak hasznát vettük ebben az időszakban a közösségi médiában létrehozott jelenlétünknek, amely Hajós Dezső vezetésével a járvány időszakában megerősödött. Jó ütemérzéssel – a járványügyi szabályok betartásával – sikerült jelenléti küldöttgyűlést tartanunk szeptember 11-én.

A járvány miatt márciusról szeptemberre halasztott 2020. évi küldöttgyűlés elnöksége: Szenes Zoltán elnök, Hegedűs Henrik alelnök és Boldizsár Gábor ezredes (HM)

A Társaság szervezeti egységei

A Magyar Hadtudományi Társaság 30 évéről készített kiadványnak a *szervezeti egységekre* (szakosztályokra, klubokra és területi tagozatokra) vonatkozó fejezete lényegre törően, rövid formában jelenik meg. A választott tisztségviselők közül csupán az elnök és a titkár került be a kimutatásba (mondván, hogy e két tisztség elengedhetetlen), de vannak szakosztályok, ahol nincsen titkár, illetve a vezetőségek összetételéről, a változások időpontjáról ma már nagyon hiányos adatok állnak rendelkezésre. A szervezeti egységek részletes története – már ahol rendelkezésre áll – jelen kiadványba bele sem férne, így csak egy rövid összefoglalót kértünk a jelenlegi elnököktől. Ahol lehetett, feltüntettük a megalakulás évét (a legkorábbi időpontot a szakosztályoknál rendszerint 1991-re datálva, mivel nincs arra egyértelmű adat, hogy melyik alakult meg 1990-ben), továbbá közreadtuk a legfontosabb rendezvényeket, a saját kiadványokat, az együttműködő partnereket, a tevékenység legfontosabb jellemzőit. Természetes alapelvünk, hogy minden MHTT-tag nem csak saját szakosztályában tevékenykedhet, hanem részt vehet minden szakosztály illetve klub életében.

A klubokat a névsor elejére tettük, függetlenül attól, hogy az ifjúsági klubunk csak néhány éve jött létre, viszont a másik kettő hamarabb alakult magánál a Társaságnál is. A területi tagozatokat a névsor végén helyeztük el. A szakosztályok feltüntetése általában abc-sorrendben történik, kivéve a későbbiekben egyesült vagy szétvált szakosztályokat. A feltüntetés sorrendjében esetenként zavart okoz az eltérő korabeli, illetve jelenlegi megnevezés.

KLUBOK

Kiss Károly Hadtudományi Klub

Alakult 1983-ban, elnök Móricz Lajos (1983–90), Vasvári Vilmos (1990–2001), Berek Lajos (2002–2006), Héjja István (2006–2007), titkár Berek Lajos (1990–2001). 1992-től az MHTT keretében működik, 2001-ben és 2002-ben szünetelt a működése. 2007-ben egyesült a Biztonságpolitikai Szakosztállyal,

2009-től újra önállósult, de azóta nincs saját vezetősége, más szervezeti egységek menedzselik a tevékenységét. A klub szervezésében aktív Biztonságpolitikai Szakosztály, Nemzetbiztonsági Szakosztály, valamint a Biztonságpolitikai Szakkollégium 2009-ben együttműködési megállapodást írtak alá az akkori ZMNE Központi Könyvtárával. A megállapodásnak megfelelően a három szervezeti egység – évente váltakozó elnökséggel – az egyetemi, illetve később kari könyvtár épületének Tudós Kávézójában, a Hungária körúton havonta szervezett előadásokat a klub égisze alatt. A fokozatosan csökkenő érdeklődés következtében ez a sorozat megszűnt. 2020 őszétől a klub „visszatért” működésének eredeti helyszínére, a Honvéd Kulturális Központba, ahol a „Mindenkori hadtudománya” előadás-sorozat ettől kezdve Kiss Károly Hadtudományi Klub név alatt folytatódik.

Láhner György Haditechnikai Klub

Alakult 1989-ben, elnöke Csűrös János (1989–91), Turcsányi Károly (1991–), titkára Turcsányi Károly (1989–91), Dobos Endre (1991–95), Pataki István (1996–97), Lengyel János (1998–2003), Hangya Gábor (2003–2011), Kelemen Györgyné Rózsika (2011–2014), Varga László (2015–). 1991-től az MHTT keretében működik, 1995-ben vette fel Láhner György nevét. A Haditechnikai Klub a Társaság megalakulása óta vesz részt annak haditechnikai kultúrát képviselő és népszerűsítő munkájában, igyekszik közkinccsé tenni a haditechnika szerepét, történetét, fejlődését, segíti a katonai műszaki ismeretterjesztést. A klub tagjai egyúttal szakosztályokhoz is tartozhatnak, gyakran tartoznak is, a rendezvények nyitottak. A klub évente 3-4 szakmai rendezvényt tart és egy alkalommal többnapos szakmai-kulturális rendezvényen ismerteti meg a résztvevőkkel egy hadtörténeti szempontból is fontos hazai települést, tájegységet, vagy egy külföldi ország-rész magyar vonatkozásait, hadtörténelmi, technika-történeti és kulturális nevezetességeit. A szakmai előadások általában a haditechnika, a haditechnika-történet, a hadiipar, a logisztika, a polgári védelem és a katasztrófavédelem kérdéseit tárgyalják.

Kápolnai Pauer István Ifjúsági Klub

Alakult 2015-ben, elnöke Bányász Péter (2015–), titkára Balog Fatima (2015), Kiss Dávid (2015–2018), Dub Máté (2018–). Az Ifjúsági Klub azzal a céllal alakult, hogy tevékenységén keresztül elősegítse a Társaság utánpótlásának biztosítását, „becsatornázza” azokat a tehetséges fiatalokat, akik a széles értelemezett hadtudomány iránt érdeklődnek. A klubnak nincs saját tagsága, a klubban szerveződő fiatalok a Társaság egyéb

szakosztályaiba jelentkeznek. Szorosan együttműködik több ifjúsági szervezettel mind a graduális, mind a doktori képzésben, az együttműködés alapvetően tudományos rendezvények közös szervezésében testesül meg.

SZAKOSZTÁLYOK

Belügyi Szakosztály

1991-ben alakult, elnöke Párdi Máttyás (1991–93), Borsányiné Czégény Julianna (1993–95), Krőzsel Károly (1995–97), Kopasz Árpád (1997–99), Szabó Gyula (1999–2015), Schweickhardt Gotthilf (2015–2021) és Nováky Mónika (2021–). Titkár Budainé Hamar Gizella (–1997), Szalai Bálint (1997–2013), Horváth Hermina (2013–2021) és László Viktória (2021–). Nevéhez híven kapcsolatban áll a *Belügyminisztériummal*, majd a *Magyar Rendészettudományi Társaság* (MRTT) megalakulásától kezdve összekötő kapocsként működik a két szervezet között. A szakosztály a rendvédelmi szervek tevékenységéhez kapcsolódik, elsősorban e feladatok tudományos feldolgozására szervezi tagjainak tevékenységét. Tagjai részt vállalnak az *NKE Rendészettudományi Kar* oktatási tevékenysége tudományos támogatásában, tankönyvek, tansegédletek készítésében, tudományos konferenciák szervezésében. Rendszeresen jelentetnek meg rendvédelmi tudományos kutatási eredményeket tartalmazó publikációkat, s vesznek részt hazai és nemzetközi konferenciákon.

Biztonságpolitikai Szakosztály

A szakosztály története mozgalmasan alakult az elmúlt évtizedekben. Ezen a néven 1990-ben jött létre, elnök Kőszegvári Tibor (1990–94), titkár Fülöp Imre (1990–94). Vele párhuzamosan létrejött egy *Társadalomtudományi-biztonságpolitikai Szakosztály is* 1991-ben, elnöke Vámosi Zoltán (1991–94), titkára Váradai Géza (1991–92), Csery Péter (1992–94) voltak. A két szakosztály 1994-ben *Társadalomtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály* néven egyesült, majd 1995-től visszavette a *Biztonságpolitikai Szakosztály* nevet. Az elnöki teendőket azóta Vámosi Zoltán (1994–99), Hajma Lajos (1999–2004), Csery Péter (2004–2010), Czene Gréta (2010–2014), Tálás Péter (2014–2017) és Nagy László (2017–) látta el. Titkár Csery Péter (1994–2000), Buknicz Ferenc (2000–2006), Németh József (2008–2014), Kaiser Ferenc (2014–2017), Mező András (2017–2019), Vogel Dávid (2019–). 2007 és 2009 között Kiss Károly *Hadtudományi és Biztonságpolitika Szakosztály* néven szerepelt (egyesült a Kiss Károly Hadtudományi Klubbal). Az MHTT legnagyobb létszámú szakosztályának tagjai rendszeresen töltöttek

és töltenek be tisztségeket a Magyar Hadtudományi Társaság választott szerveiben, közülük a Társaság díjazottjai és szakértői között is sokan szerepelnek. Kezdetől fogva a szakosztály menedzseli a „Mindenki hadtudománya” előadás-sorozatot. 2009 és 2019 között egyike volt a Kiss Károly Hadtudományi Klubot működtető három szervezetnek. A Biztonságpolitikai Szakosztálynak külföldi tagjai is vannak.

Civil-katonai Kapcsolatok Szakosztály

Alakult 2007-ben, elnök Boldizsár Gábor (2007–2020), Remek Éva (2020-tól), titkár Hetzmann Diána (2007–2014), Sztankai Krisztián (2014–2020), Varga Zsófia (2020-tól, külkapcsolatok), Novák-Varró Virág (2020-tól, szervezeti élet). Induláskor a szakosztály tagjainak többsége az *MH Civil-katonai Kapcsolatok és Lélektani Műveletek Központjának* állományából került ki. Fő profilja a kulturális antropológia alkalmazásának vizsgálata, a humán tér megismerése a művelési területeken. Gyümölcsöző együttműködést alakított ki a *Miskolci Egyetemmel*.

Elektronikai, Informatikai és Robotikai Szakosztály

1990-ben alakult *Elektronikai és Informatikai Szakosztály* néven, 2004-ben egészült ki a szakosztály neve robotikai témakörökkel. Elnök Nagy Pál (1990–2000), Makkay Imre (2001–2003), Ványa László (2004–2018), Németh András (2019–). Titkár Papp Iván (1990–92), Csikász István (1993–95), Haig Zsolt (1996–97), Ványa László (1998–2003), Kovács László (2004–2018), Ványa László (2019–). A szakosztály legfontosabb rendezvény-sorozata az immár két évtizedes múltra visszatekintő, évente megrendezett *Robothadviselés* című konferencia. Tagsága elkötelezett az új tudományos eredmények terjesztése, a társadalom fogékony rétegeinek közérthető tájékoztatása, a fiatalok szemléletformálása, szakmai kötődésük kialakítása, illetve a szakosztály és a Társaság életébe való minél szélesebb körű bevonása iránt. A szakosztály tagjainak kutatásai kiterjednek az információs hadviselés, a kibertéri műveletek, a pilóta nélküli repülőgépek stb. területére. A 65 fős szakosztály tagjai közül sokan kapták meg az MHTT különböző díjait.

Geoinformációs Szakosztály

A szakosztály *Katonaföldrajzi Szakosztály* néven alakult meg, később felvette a *Térképész és Katonaföldrajzi Szakosztály* nevet, majd a diszciplína fejlődése révén 2007-ben kapta a mai nevét. Az 1992-ben alakult szakosztály

elnöke Lánszki János (1992–2001), Weibli József (2001–2007), Mihalik József (2007–2017), Koós Tamás (2017–). Titkár Szánki László (1992–93), Tóth Gábor (1993–97), Bognár Imre (1997–2001), Für Gáspár (2001–2007), Radics Kornélia (2007–2008), Péliné Németh Csilla (2008–). A szakosztály az *MH Geoinformációs Szolgálat* (illetve jogelődje) bázisán alakult és azzal szoros együttműködésben tevékenykedik jelenleg is. Tevékenységének jelentős eleme az általában éves gyakorisággal megrendezett konferencia a Földmérők Világnapja és az Európai Földmérők és Térinformatikusok Napja alkalmából. Ugyancsak évente szervez a szakosztály geoinformációs témájú vetélkedőt az NKE hallgatói számára.

Haditechnikai Szakosztály

1991-ben alakult, elnök Ósz Sándor (1991–93), Fehérvári Tamás (1993–97), Ráth Tamás (1998–), titkár Amaczi Viktor (1991–98), Szabó Miklós (1998–2001), Hajdú Ferenc (2001–). A szakosztály rendeltetése a Magyar Honvédség haditechnikai fejlesztési elképzeléseinek tudományos elemzése. Tevékenysége kezdetben szinte összefonódott a *Haditechnikai Intézettel*, hiszen a szakosztály tagjainak jelentős része az intézet dolgozója volt. Hasonlóan alakult a *HM Technológiai Hivatallal* való kapcsolat is, így a szakosztály együtt tartotta rendezvényeit a hivatallal és jelentős szerepet vállalt a hivatal kiadványainak (például a *Haditechnikai Füzetek* sorozat) készítésében, továbbá C+D kiállítások előkészítésében és konferenciák szervezésében is. Ma az *MH Modernizációs Intézettel* van kapcsolatban.

Hadtörténelmi Szakosztály

1991-ben alakult, elnök Rázsó Gyula (1991–97), Szakály Sándor (1997–2004), Csikány Tamás (2004–2013), titkár Ravasz István (1991–97), Számvéber Norbert (1997–2004), Lippai Péter (2004–), Bágyi Ferenc (2004–2013). 2002-ben egy szakértői csoport kivált a szakosztályból és megalakította a *Csata- és Hadszintér-kutató Szakosztályt*. Elnök Holló József (2002–2013), titkár Négyesi Lajos (2002–2010), Pintér Tamás (2010–2013). 2013-ban a két szakosztály fuzionált, elnök Kovács Vilmos (2013–), titkár Kaló József (2013–) és Reszegi Zsolt (2020–). A szakosztály teljes szimbiózisban él a *HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeummal*. Töretlenül vallja az első katonaaadémikus, Kiss Károly honvéd ezredes jelmondatát: „a hadi történet kútfeje minden hadtudománynak”. Ennek megfelelően a szakosztály hivatásos katona és civil tagjai közösen vállalnak részt a magyar hadtudományi kutatásokban, a hadtudomány, mint önálló diszciplína művelésében és az ismeretterjesztésben.

Határőr Szakosztály

1991-ben alakult Határrendészeti Szakosztály néven, amelyet a szakosztály tagsága 1995-ben a mai elnevezésre változtatott. Elnök Prókai Béla (1991–93), Sándor Vilmos (1993–96), Kovács István (1996–99), Beregnyei József (1999–2002), Kovács Gábor (2002–2008), Zámbo Péter (2008–2013), Fórizs Sándor (2013–). Titkár Virányi Gergely (1993–96), Kónya József (1996–97), Horpácsi Ferenc (1997–2009), Zán Krisztina (2013–). A Határőrség Országos Parancsnokságának megszűnése után, 2009-ben majdnem a szakosztály is feloszlatta magát, azonban a szakosztály pécsi szakcsoportja a történeti folytonosság és a hagyományörzés nemes céljaitól vezérelve elérte a szervezet fennmaradását. A szakosztály tagjainak nagy része egyidejűleg tagja a *Magyar Rendészettudományi Társaság* (MRTT) Határrendészeti Tagozatának, ilyen módon is erősítve a két társaság közötti kapcsolatokat, kiemelten jó viszonyt ápolva a rendészettudományi területtel. A szakosztály évente egy nagyobb konferenciát szervez az MRTT-vel együttműködve, amelynek anyaga *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények* címmel jelenik meg.

Hírszerzéstörténeti Szakosztály

2000-ben alakult Hírszerzési Szakosztály néven (2007-ig), a fiatalabb szakosztályok közé tartozik. Elnök azóta is Csóka Ferenc, titkár Zsigovits László. Működésének fontos eleme a témába vágó filmvetítések rendszeres megszervezése. A szakosztály tulajdonképpeni célja a hírszerzés történetének kutatása, feldolgozása, közzététele, népszerűsítése, tudományos értekezletek, előadások illetve bajtársi beszélgetések szervezése. Ennek érdekében együttműködést folytat a *Titkosszolgálati Levéltárral*, a *Rendőrmúzeummal* és hasonló területeken működő tudományos egyesületekkel, társaságokkal. A Magyar Hadtudományi Társaság érdemes tagja lett 2018-ban Csóka Ferenc, 2020-ban Zsigovits László.

Humánerőforrás-fejlesztési Szakosztály

1992-ben alakult a Magyar Honvédség Parancsnokság (MHP) Szárazföldi és Kiképzési Főcsoportfőnökségének bázisán *Kiképzési, Nevelési és Felkészítési Szakosztály* néven. Létrejöttét erőteljesen motiválták azok a kihívások, amelyek a rendszerváltás utáni honvédséget érték. Az MH szervezeti és feladatköri megújulásának megfelelően a szervezeti egység 1995-ben változtatta meg nevét *Humánerőforrás-fejlesztési Szakosztály* névre. Elnöke Mészáros Tibor (1992–1995), Krizsbai János (1995–), titkára Bertalan György

(1992–2009), Hegedűs Henrik (2009–2019), Varga András (2019–). A szakosztály létszáma és a tagság szakmai összetétele folyamatosan bővült, gazdagodott a vizsgált problémák köre, hangsúlyosabbá vált a szakértői tevékenység. Széleskörű szakmai-tudományos együttműködést folytat a *Humán Szakemberek Országos Szövetségével*, az egyetemeken azonos profilú karaival, valamint a HM és az MHP szakembereivel. Gyakorlattá vált az aktuális kérdésekre fókuszáló közös kutatás, mint legutóbb a COVID-19 munkaerőpiacra gyakorolt hatásainak komplex felmérése a partnerekkel együttműködésben.

Katasztrófa- és Védelem-egészségügyi Szakosztály

Az eredeti nevén *Katona-egészségügyi Szakosztály* megalakulásáról nincs adat. 1996-ban az elnök Harsányi László, titkár Katona Ágnes, 1998-ban a csoport testületileg átigazolt az MHMH Katonaorvosi Klubjába. 2008-ban a szakértők egy csoportja kivált a *Vegyivédelmi és Környezetbiztonsági Szakosztályból* és a mai nevén megalakította a *Katasztrófa- és Védelem-egészségügyi Szakosztályt*, elnök Kóródi Gyula (2008), Székely György (2008–2010), titkár Bedros J. Róbert (2008–2010). A szakosztálynál 2010-ben tisztújítás volt, az elnök Szilágyi Zsuzsanna (2010–12), a titkár Révai Tamás (2010–12) lett. A honvéd-egészségügy átszervezését követően, 2012-től Meglécz Katalin látja el az elnöki, Sótér Andrea pedig a titkári teendőket. A szakosztály 2012 óta minden év novemberében a *Magyar Katona- és Katasztrófa-orvostani Társasággal* közösen rendezi meg a konferenciáit.

Légierő Szakosztály

A szakosztály 1991-ben alakult, elnöke Kormos László (1991–97), Galovicz János (1997–2006), Óvári Gyula (2006–2018), Hegedűs Ernő (2018–), titkár Zimits Rezső (1991–97), Óvári Gyula (1997–2006), Ruttai László (2006–2012), Krajnc Zoltán (2012–, Budapest), Kavas László (2012–, Szolnok). Kezdetben a szakosztály folyamatosan „finomította” a nevét, *Légvédelmi-Repülő Szakosztály* néven alakult meg, 1995-ben felvette a *Repülő, Légvédelmi és Űrhajózási Szakosztály* nevet, majd 1998-ban megmaradt a NATO-kompatibilis mai nevénél. A szakosztály immár két évtizede évi gyakorisággal megrendezi a Repüléstudományi konferenciát, jellemzően Szolnokon. Több alkalommal küldött delegációt a NATO Összhaderőnemi Légierő Tudásközpontja (NATO JAPCC) konferenciáira Németországba, tagjai rendszeresen előadnak az MHTT és más szervezetek tudományos konferenciáin, vesznek részt kerekasztal-beszélgetéseken.

Műszaki Szakosztály

1991-ben alakult. Elnök Bodrogi László (1991–2003), Szabó Sándor (2004–2015), Kovács Tibor (2016–2018), Kovács Zoltán (2019–). Titkár Szabó Sándor (1991–98), Horváth Tibor (1998–2001), Kovács Zoltán (2001–2019), Bakos Tamás (2019–), tiszteletbeli elnök 1998-tól Léka Gyula. A szakosztály 1991-től saját kiadványának tekinti a Műszaki Katonai Közlönyt (jelenlegi szerkesztője Kovács Zoltán). A szervezeti egység összefogja a műszaki támogatással és a kapcsolódó területekkel foglalkozó szakembereket, kutatókat. Évente több rendezvényt szervez, melyek között szakmai napok, bemutatók, tudományos konferenciák is megtalálhatók. Hatékony és sikeres szakmai együttműködést alakított ki a hazai katonai szervezetek vezetőivel, műszaki szakembereivel, külföldi, illetve hazai egyetemekkel.

Nemzetbiztonsági Szakosztály

1991-ben alakult, 1998-tól 2006-ig szüneteltette tevékenységét, elnök Kovács Károly (1991–1998), Kis-Benedek József (2006–), titkár Szalai Mihály (1991–1997), Láng Róbert (1997–1998), Simon László (2006–). Kapcsolódást biztosít az MHTT és a *Felderítők Társasága* között. A szakosztály céljai között szerepel a fiatalítás, a taglétszám növelése főként a nemzetbiztonsági területen dolgozók körében. Céljuk továbbá a doktorandusz hallgatók kutatómunkájának segítése, rendezvények szervezése, előadások tartása, médiaszereplés a Társaság népszerűsítése érdekében. 2009 és 2019 között egyike volt a Kiss Károly Hadtudományi Klubot menedzselő három szervezetnek.

Katasztrófa- és Polgári Védelmi Szakosztály

A szervezeti egység 2000-ben alakult *Polgári Védelmi Szakosztály* néven. Elnök Sztanek Endre (2000–2005), Varga Imre (2005–2011), Nagy Rudolf (2011–2017), Muhoray Árpád (2017–), titkár Tóth Rudolf (2000–2003), Varga Imre (2003–2005), Hornyacsek Júlia (2005–2014), Teknős László (2014–2019), Zellei Gábor (2019–). Jelenlegi nevét a katasztrófavédelem 2011-es átszervezése után kapta. A szakosztály a legfontosabb feladatai közé sorolja az egyetemi képzés segítését, a tudományos ismeretterjesztést, a honvédelmi nevelést. Szorosan együttműködik az *NKE Katasztrófavédelmi Intézetével*, a *Magyar Polgári Védelmi Szövetséggel* és a *Magyar Polgári Védelmi Tudományos Egyesülettel*.

Szárazföldi Műveleti Szakosztály

A szakosztály jogelődje a *Hadművészeti Szakosztály* volt, amely 1991-ben alakult meg. 1996-ban a szakosztályból kivált egy szakmai csoport, amely létrehozta a *Hadműveleti-Harcászati Szakosztályt*. 2009-ben a két szakosztály a mai nevére fuzionált. Az először létrejött Hadművészeti Szakosztály elnökei Kovács Jenő (1991–94), Háber Péter (1994–97), Pekó József (1997–2006), Magyar István (2006–2009), titkár Hajdú István (1991–96), Magyar István (1997–2006), Nagy György (2006–2009) voltak. A szakosztály tevékenységének fő erőfeszítését a hadászat elméleteinek átalakítására és megújítására, a Magyar Honvédség átalakításának elvi alapozására, az önálló honvédelmi stratégia és a honvédelem rendszere elvi és gyakorlati kérdéseinek kutatására és kimunkálására irányította. A szakosztály tagjai eredményesen vettek részt az OTKA (Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok), a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Vezérkar által meghirdetett tudományos pályázatokon. A szakosztályból 1996-ban kiváltak a hadművészet alsóbb szintjeivel foglalkozó tagok, és önálló *Hadműveleti-Harcászati Szakosztályt* hoztak létre. Elnök Hajdú István (1996–2000), Szabó György (2000–2006), Juhász József (2006–2009), titkár Horváth András (1996), Szabó György (1996–2000), Juhász József (2000–2006), Téglási József (2006–2009). Ebbe a szervezeti egységbe a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia (ZMK) és a Kossuth Lajos Katonai Főiskola (KLKF) oktatói, hallgatói (17 fő) kérték felvételüket a hadműveleti-harcászati szintű kérdések tudományos igényű művelése érdekében. A szakosztály tagjai aktívan szerepeltek a különböző tudományos konferenciákon és rendezvényeken. A feltételek változása után a 2009-ben újra egyesült szervezetek *Szárazföldi Műveleti Szakosztály* néven folytatták tevékenységüket, elnök Szabó György (2009), Juhász József (2009–2011), titkár Téglási József (2009–2011). A szakosztály működése két évig szünetelt, 2013-ban újjáalakult, elnök Horváth Tibor (2013–), titkár Haáz Aron (2013–2017), Bakos Csaba Attila (2018–). 2020-ban a szakosztály létrehozta az ifjúsági csoportját.

Tüzér Szakosztály

1998-ban alakult. Elnök Kálmán Ferenc (1998–2001), Szendy István (2001–2008), Felházi Sándor (2008–2010), Szabó Tibor (2010–2020), Szeles Béla (2020–), titkár Felházi Sándor (1998–2001), Petrovics Mihály (2001–2008), Berta Gábor (2008–2011), Andóczy-Balogh Ádám (2011-től). A szakosztály megalakulásától kezdve 12 tüzér konferenciát rendezett (hazai és nemzetközi), emellett 30 különböző szakosztály-rendezvényt szervezett. 1999-től 2017-ig minden félévben kiadta a *Tüzér Figyelő* szakmai számot, melyekben – a szakosztály tevékenysége mellett – szakmai cikkek,

a külföldi sajtó cikkei és hírei jelentek meg. 2004-től 2017-ig a szakosztály szervezésében és védnöksége alatt minden évben megrendezésre került az MH szintű tüzér lövész-szaki verseny. A szakosztály minden évben vezető és tevékeny szerepet vállalt a tüzér fegyvernemi napok megszervezésében, megrendezésében.

Vegyivédelmi és Környezetbiztonsági Szakosztály

1991-ben alakult *Vegyivédelmi Szakosztály* néven, 2000-ben vette fel a *Vegyivédelmi és Környezetbiztonsági Szakosztály* nevet. Elnök Halász László (1991–), Simon Ákos (–2000), Págány István (2000–2005), Grósz Zoltán (2005–2008), Berek Tamás (2008–). Titkár Bognár Botond (1991–), Págány István (–2000), Grósz Zoltán (2000–), Kiss Károly, Berek Tamás (–2008), Grósz Zoltán (2008–). 2008-ban kivált belőle a *Katasztrófa- és Védelem-egészségügyi Szakosztály*. A szakosztály kiemelt figyelmet fordít a vegyivédelmi biztosítás és támogatás kutatására, az ABV harcanyaggal való szennyeződésként, az ipari katasztrófák, nukleáris balesetek, tüzek megelőzésének, káros következményeik felmérésének, a felszámolás, a védelem eljárásainak és módszereinek korszerűsítésére. Kiemelkedő a nyugdíjas tagok aktivitása, akik tevékenyen részt vesznek a munkában. Több esetben a szakosztály a nyugdíjas szervezettel kooperálva hajt végre programokat.

Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztály

A szakosztály két önálló szervezeti egység, a *Hadtáp* (1999-től Logisztikai Szakosztály és a *Védelemgazdasági Szakosztály* 2010. évi egyesülésével jött létre. A két szakosztály a szakágazati összetartozás és erőkoncentráció elve alapján fuzionált. A *Védelemgazdasági Szakosztály* (1991) elnökei Várhelyi István (1991–1998), Mátyás Mihály (1998–2001), Király László (2001–2010), titkár Tamók Ferenc (1990–), Mátyás Mihály (–1997), Simon László (1997–) és Jászay Béla (2001–2010) voltak. A *Hadtáp Szakosztály* vezetői Szabó Márton (1991), Szenes Zoltán (1991–93), Báthy Sándor (1993–2007), Horváth Attila (2007–2010), titkárai Duchaj István (1991–93), Nebehaj József (1993–99), Fleischhacker Ferenc (1999–2007) és Szászi Gábor (2007–2010) voltak. A két szakosztály 2010. évi egyesülése után a *Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztály* elnöke Horváth Attila (2010–) lett, titkár Csaba Zágon (2010–2013), Bányász Péter (2013–). A szakosztály(ok) nevéhez fűződik a rendszeres nemzetközi konferenciákon való részvétel. Az *NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karával* közösen szervezik A *katonai logisztika időszerű kérdései* konferencia-sorozatot a logisztikusok napjához kapcsolódóan. A konferencia 2018-ban az MHTT központi rendezvénye

volt. A szakosztály tagjai aktívan részt vesznek az MHTT közéletében, közülük Kenessey Zsolt gazdasági elnökhelyettes, Király László az etikai bizottság elnöke, Pap Andrea a díjbizottság tagja. (Az évek során a gazdasági elnökhelyettes mindig a szakosztály tagjai közül került ki, sorrendben Turák János, Gruber Nándor, Horváth József, Antal Erika, Fodor Péter, Gáspár Tamás, Moldvai Rita, Dénes László.)

Védelmi Infrastruktúra Szakosztály

1979-től az Építéstudományi Egyesület Honvédségi Szakosztályaként működött, 2011-ben kérte kollektív felvételét a Társaságba. Elnök Kovács Ferenc (2011–), titkár Jakabné Raskó Mária (2011–2018), Tóth János (2018–). A szakosztály célja, hogy a védelmi szféra területén működő infrastruktúrák fejlesztésénél, üzemeltetésénél, hatósági munkáinál a gyakorlati munkát a tudományos eredményekkel ötvözze. Ennek megfelelően szakmai konferenciákat, tudományos előadásokat szervez, de programjai között szerepel katonai és polgári nagyberuházások látogatása, építőkkal, üzemeltetőkkel való szakmai megbeszélések lebonyolítása is. Ennek szellemében szervezte például a HM Energetikai Konferenciáját.

TAGOZATOK

Debreceni Területi Tagozat

Alakult 1999-ben, elnök Jakobinyi Béla (1999–2012), Huli Gábor (2012–2013), Forisek Péter (2013–2016), Pető Zsolt (2016–), titkár Viczián József (1999–2012), Pogácsás Krisztián (2012–2016), Martinkovics Katalin (2016–). A tagozat legfőbb célja a fiatalok megszólítása, érdeklődésük felkeltése a hadtudomány iránt. Mindemellett jelenleg kiemelt cél a hadisírgondozás, az I. és II. világháborús hősi halottak listájának gondozása, elsősorban a Hajdú-Bihar megyei települések vonatkozásában. A tagozat eszközei: konferenciák szervezése, írásos és digitális kiadványok elkészítése, tanulmányok írása, többek között biztonságpolitikai témakörben.

Dél-Dunántúli Területi Tagozat

Alakult 2004-ben, elnöke Dávid Ferenc (2004–2012), Végh Ferenc (2012–14), Bene Krisztián (2015–), titkára Bene Krisztián (2013–14), Ignác Ágoston (2015–2017), Kiss Márton (2018–). A tagságot elsősorban a Pécsi Tudományegyetem azon hallgatói, doktoranduszai és oktatói alkotják,

akiknek kutatási témája a hadtörténelem. A tagozat fő rendezvénysorozata a 2006-ban elindult *Hadtörténeti esték* előadás-sorozat, amely szemeszterenként 4-5 alkalommal kerül megtartásra. A tagozat emellett törekszik rá, hogy évente legalább egy tudományos konferenciát tartson, és az elhangzott előadások 2011-től jelennek meg a *Fejezetek a hadtörténelemből* című kiadványsorozatban.

MEGSZŰNT SZERVEZETI EGYSÉGEK

Ebbe a kategóriába azokat a szervezeteket helyeztük, amelyek rövidebb-hosszabb ideig működtek, de különböző okok miatt tevékenységüket befejezték. Végül ide soroltuk be azokat a sikertelen kezdeményezéseket is, amelyek egy-egy szervezethez, intézményhez vagy városhoz kötődtek, de a megalakulás lelkesedése nem volt elegendő tartós szakmai működés fenntartására, és tevékenységük megszűnt.

Közrendvédelmi és Nemzetbiztonsági Szakosztály

1991-ben alakult, elnök Párdi Mátyás (1991), még abban az évben kettévált Belügyi és Nemzetbiztonsági Szakosztályra, és megszűnt.

Székesfehérvári (szárazföldi) Területi Tagozat

1991-ben alakult, elnök Tóth Sándor, titkár Szentes László, 1995-ben megszűnt. Az újra-alakítására irányuló tétova kísérletek eredménytelenek maradtak.

Szolnoki Szekció

Alakult 1991-ben, elnök Horváth János, további sorsáról nem áll rendelkezésre adat.

Repülőorvosi Szekció (Kecskemét, 1993);

Nem áll rendelkezésre adat.

Vám- és Pénzügyőrségi Szakosztály

1993-ban alakult, elnök Deli Gyula (1993–2000), Joó Gábor (2000–), Lovas Leila, titkár Joó Gábor (1993–2000). 2013-tól felfüggesztette a működését, majd megszűnt.

Hadtudomány-történeti és -elméleti Szakosztály

1994-ben alakult, 2004-ben szűnt meg, elnök Ács Tibor (1994–2004), titkár Oroszi Antal (1994–2004). Tízéves működés után „jogutód nélkül” megszűnt.

Veszprémi Légvédelmi és Repülő Szekció (1994)

Nem áll rendelkezésre adat.

Elismerések, díjak

A Magyar Hadtudományi Társaság egész sor elismerési formát, illetve díjat alapított és adományoz tagjainak méltó elismerésére a kiemelkedő tudományos (elsősorban természetesen hadtudományi) vagy tudomány-szervező tevékenységért. Ezen elismerési formák legtöbbször megghatározásra került az évek során a különböző dokumentumokban az Alapszabálytól a díjbizottság (DB) által összeállított és az elnökség által jóváhagyott szabályzóig. Legutóbb ilyen szabályzót 2020-ban módosított és fogadott el az elnökség, az alábbiakban ebből a dokumentumból következnek kivonatolt idézetek:

„Az elnökség kidolgozta a Társaság céljaiért kiemelkedően tevékenykedők ... elismerési rendszerét, melyben díjakat alapít, címeket adományoz és egyéb elismerési formákat létesít. Az elismeréseket a Társaság azon tagjai kaphatják, akik a Társaságban átlag feletti tudományos teljesítményt nyújtanak, illetve a tudományos közösség életében kiemelkedő szerepet töltenek be.

A Magyar Hadtudományi Társaság az alábbi elismeréseket és díjakat alapította és alkalmazza:

Életmű-díj,

Tanárky Sándor-díj,

Korponay János-díj,

Az MHTT örökös tagja cím,

Az MHTT érdemes tagja cím,

Az MHTT tiszteletbeli tagja cím,

Emlékplakett, emlékérem,

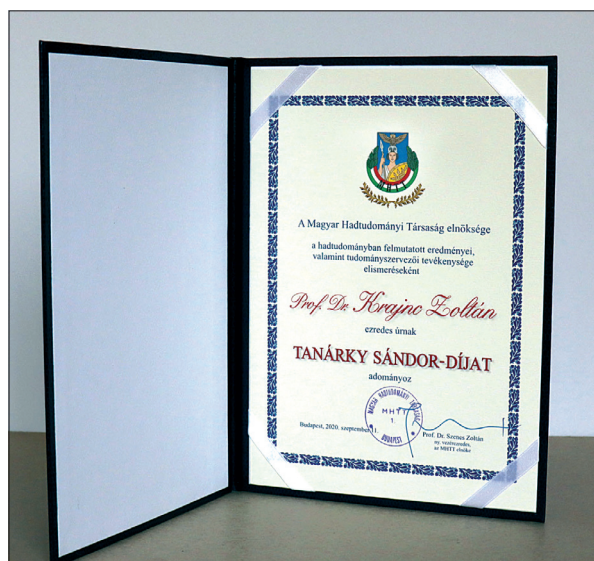
Elismerő oklevél,

Tárgyjutalom.”

A Tanárky Sándor-díj régi és új plakettja

A „történelmi időkben” a díjakkal kapcsolatos elképzelések megfogalmazásában kiemelkedő szerepe volt Ács Tibor hadtörténésznek, az MHTT alapító tagjának. Az ő javaslatára fogadta el a Magyar Hadtudományi Társaság 1992. február 29-ei küldöttgyűlése az első tényleges elismerést, a Magyar Tudományos Akadémia 1838-ban megválasztott első hadtudományi rendes tagjáról elnevezett *Tanárky Sándor-díjat*. Az alapítás óta az MHTT elnöksége a Társaság tagjainak tudományos, oktatói és tudomány-szervezői munkásságuk elismeréseként adományozza.

A Társaság Tanárky Sándor-díjjal kitüntetett tagjának oklevele

A Magyar Hadtudományi Társaság *Tanárky Sándor-díjjal kitüntetett tagjai*

- 1993 Ács Tibor (Hadtudomány-történelmi és -elméleti Szakosztály)
- 1994 Pataky Iván (Polgári Védelmi Szakosztály)
- 1995 Kovács Jenő (Hadművészeti Szakosztály)
- Pirityi Sándor (Biztonságpolitikai Szakosztály)
- 1996 Kormos László (Repülő, Légvédelmi és Űrhajózási Szakosztály)
- 1997 Bognár Károly (Biztonságpolitikai Szakosztály)
- Móricz Lajos (Hadművészeti Szakosztály)
- Sebesi Béla (Belügyi Szakosztály)
- 1998 Várhegyi István (Elektronikai-informatikai Szakosztály)
- 1999 Horváth István (Hadművészeti Szakosztály)
- 2000 Hajma Lajos (Biztonságpolitikai Szakosztály)
- Opál Sándor (Belügyi Szakosztály)
- Turák János (Védelemgazdasági Szakosztály)
- 2001 Héjja István (Biztonságpolitikai Szakosztály)
- Pekó József (Hadműveleti-harcászati Szakosztály)
- 2002 Dombrády Lóránt (Had történelmi Szakosztály)
- Szabó József (Légierő Szakosztály)
- 2003 Nagy László (Biztonságpolitikai Szakosztály)
- 2004 Csabai Károly (Biztonságpolitikai Szakosztály)
- 2005 Berek Lajos (Kiss Károly Hadtudományi Klub)
- 2006 Szenes Zoltán (Biztonságpolitikai Szakosztály)
- 2007 Padányi József (Műszaki Szakosztály)
- 2008 Ványa László (Elektronikai, Informatikai és Robotikai Szakosztály)
- 2009 Felházi Sándor (Tüzér Szakosztály)
- Szabóné Szalánczi Erika (Geoinformációs Szakosztály)
- 2010 Turcsányi Károly (Láhner György Haditechnikai Klub)
- 2011 Király László (Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztály)
- 2012 Kovács László (Elektronikai, Informatikai és Robotikai Szako.)
- 2013 Kovács Gábor (Határőr Szakosztály)
- 2014 Haig Zsolt (Elektronikai, Informatikai és Robotikai Szakosztály)
- 2015 Szabó Tibor (Tüzér Szakosztály)
- 2016 Siposné Kecskeméthy Klára (Geoinformációs Szakosztály)
- 2017 Lukács László (Műszaki Szakosztály)
- 2018 Makkay Imre (Elektronikai, Informatikai és Robotikai Szako.)
- Muhoray Árpád (Katasztrófa- és Polgári Védelmi Szakosztály)
- 2019 Horváth Attila (Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztály)
- Óvári Gyula (Légierő Szakosztály)
- 2020 Krajnc Zoltán (Légierő Szakosztály)
- 2021 Munk Sándor (Elektronikai, Informatikai és Robotikai Szako.)

2000-ben született döntés a *Korponay János-díj* megalapításáról a 35 évnél fiatalabb, a hadtudomány területén kiemelkedően aktív tagjaink jutalmazására.

A Magyar Hadtudományi Társaság
Korponay János-díjjal kitüntetett tagjai

- 2001 Kovács Zoltán (Műszaki Szakosztály)
Magyar Ferenc (Elektronikai-informatikai Szakosztály)
- 2002 Kállai Attila (Geoinformációs Szakosztály)
- 2004 Ruszin Romulusz (Tüzér Szakosztály)
- 2007 Németh József (Biztonságpolitikai Szakosztály)
- 2013 Németh András (Elektronikai, Informatikai és Robotikai Szako.)
- 2014 Bányász Péter (Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztály)
- 2017 Daruka Norbert (Műszaki Szakosztály)
Taksás Balázs (Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztály)
- 2018 Dávid Ferenc (Dél-Dunántúli Területi Tagozat)
Szabó András (Elektronikai, Informatikai és Robotikai Szako.)
- 2019 Csiki Tamás (Biztonságpolitikai Szakosztály)
Kiss Dávid (Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztály)
- 2020 Teknős László (Katasztrófa- és Polgári Védelmi Szakosztály)
Tóth Bence (Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztály)
- 2021 Urbanovics Anna (Nemzetbiztonsági Szakosztály)

Az *Életmű-díjat* a Magyar Hadtudományi Társaság 2003-ban alapította azon tagjai részére, akik több évtizedes kiemelkedő életművükkel gazdagították a magyar és egyetemes hadtudomány értékeit.

A Magyar Hadtudományi Társaság
Életmű-díjjal kitüntetett tagjai

- 2003 Móricz Lajos (Hadművészeti Szakosztály)
- 2005 Hajma Lajos (Biztonságpolitikai Szakosztály)
Szabó József (Légierő Szakosztály)
- 2008 Horváth István (Hadművészeti Szakosztály)
Várhegyi István (Elektronikai, Informatikai és Robotikai Szako.)
- 2009 Enzsöl Gyula (Tüzér Szakosztály)
Pirityi Sándor (Biztonságpolitikai Szakosztály)
- 2010 Bognár Károly (Biztonságpolitikai Szakosztály)
- 2011 Pataky Iván (Polgári Védelmi Szakosztály)

- 2017 Héjja István (Biztonságpolitikai Szakosztály)
- 2018 Turcsányi Károly (Láhner György Haditechnikai Klub)
- 2019 Csery-Szücs Péter (Biztonságpolitikai Szakosztály)
- 2020 Nagy László (Biztonságpolitikai Szakosztály)

Az Életmű-díj oklevele és a vele járó MHTT aranygyűrű

A három legmagasabb díj kitüntetettjeinek neveit feltüntetjük a Társaság honlapján (többnyire rövid életrajzokkal együtt), illetve megjelenítjük a Társaság irodáinak előtérben elhelyezett dicsőségtáblán.

A Magyar Hadtudományi Társaság örökös tagja

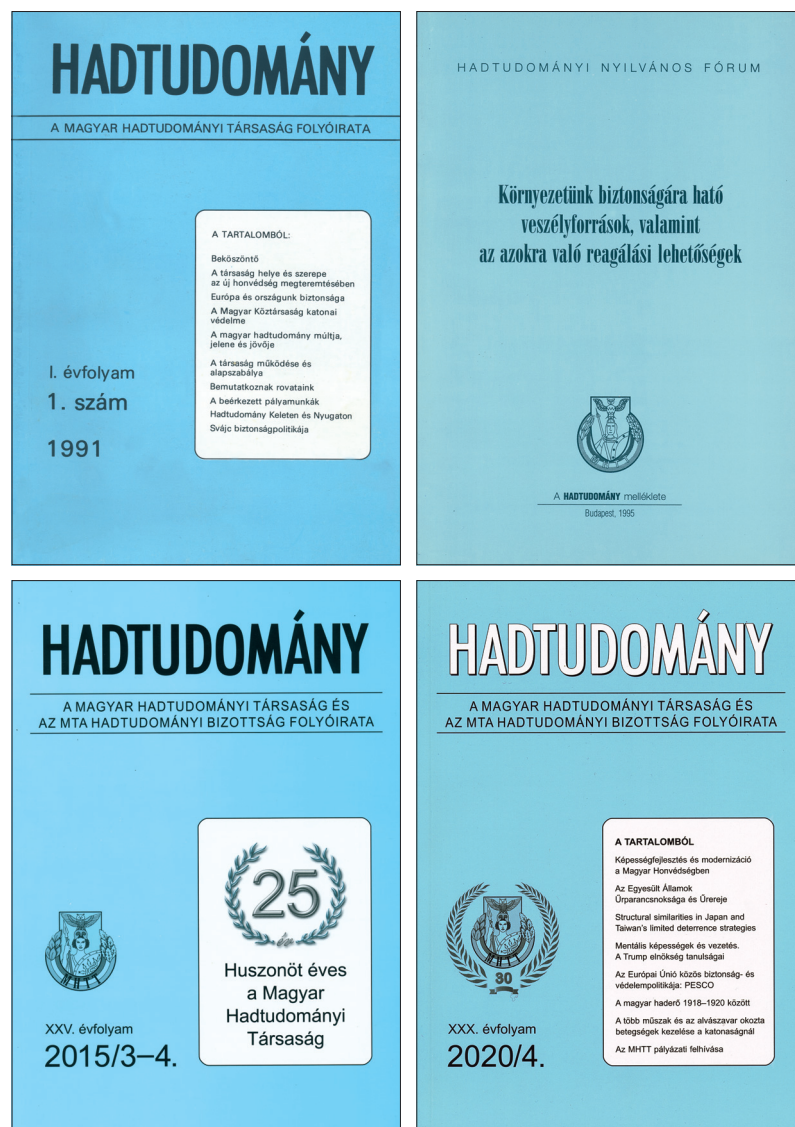
megtisztelő címet eddig hárman kapták meg, mindhárman a Társaság korábbi elnökei (időrendi sorrendben):

Móricz Lajos,
Szabó József és
Nagy László.

Az örökös tag cím azzal a lehetőséggel jár együtt, hogy viselője szavazati joggal részt vehet a Társaság választott vezető szerveinek (intézőbizottság, elnökség) ülésein, ily módon tapasztalatával tovább segítheti azok munkáját.

Bizonyos fokú elismerést jelent a *Magyar Hadtudományi Társaság szakértője* cím is, amelyet 1994-ben alapítottunk. A címet a tudományos fokozattal rendelkező tagjaink automatikusan megkaphatták, akik viszont nem

rendelkeztek tudományos fokozattal, azoknak általában előadást kellett tartaniuk a szakmájukhoz kapcsolódó témában (hasonlóan a habilitációs eljáráshoz). A szakértői névsort a Társaság honlapja rendszeresen frissíti, az évek során a létszám meghaladta a 90 főt, de az elhalálozások miatt a szakértők tényleges száma jelenleg 65 fő.

A folyóirat kezdetektől napjainkig

A Hadtudomány folyóirat

A *Hadtudomány* a Magyar Hadtudományi Társaság által 1990-ben alapított, 2013-tól a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottságával közösen gondozott „A” kategóriás folyóirat. Az évente négy nyomtatott és egy folyamatosan frissülő – legújabbban angol nyelvű tanulmányokat is közlő – elektronikus lapszámmal megjelenő periodika szerkesztését a szerkesztőbizottság és a szerkesztőség végzi, amelyet a főszerkesztő irányít.

A folyóirat 1991 óta, negyedévenként megjelenő papír-alapú periodika, amely 2008 óta évente kiegészül egy folyamatosan bővülő elektronikus számmal. A folyóirat gyakorlatilag egyidős magával a Társasággal, a szerkesztőbizottság 1991 első felében alakult meg, az elnöki pozíció ellátására Móricz Lajos MHTT-elnök Simon Sándort kérte fel, a bizottság tagjai Fülöp Imre, Lajos Béla, Pataky Iván, Pekó József és Szenes Zoltán lettek (a felelős szerkesztők pedig Horváth István és Molnár István). 1992-től a szerkesztőbizottság új tagokkal egészült ki és létszáma általában 12-18 között mozgott. Mindvégig az az elv vezetett bennünket, hogy a bizottság összetétele lehetőség szerint tükrözze a Hadtudományi Társaság sokszínűségét.

Simon Sándor 1991 végén megvált a szerkesztőbizottság elnöki posztjától, ezt követően (1992 végéig, korai elhunytáig) Molnár István töltötte be a funkciót, majd 1993-tól Horváth István vette át a stafétabotot, mindketten főszerkesztőként. A rendelkezésre álló adatok szerint a szerkesztőbizottság elnöke 1994-től a Társaság mindenkorai alelnöke lett (a felelős kiadó pedig kezdettől a Társaság elnöke). A főszerkesztői posztot tizenhét éven át, 2010-ig Horváth István töltötte be, mindvégig nagy hozzáértéssel és lelkesedéssel, majd 2011-től 2019-ig Bertalan György, 2020-tól pedig Hausner Gábor.

Itt kell említést tenni arról, hogy a folyóirat műszaki szerkesztését és nyomdai előkészítését a legelső pillanattól mind a mai napig Bausz Sándor végzi, közmegegyezésre.

Az alábbiakban egy rövid idézet következik a folyóirat 30. évfolyamának megjelenése alkalmából írt *Megújuló Hadtudomány* c. beköszöntőből.¹²

„Az eltelt évtizedekre visszatekintve elmondhatjuk, hogy az alapítói célok teljesültek. A folyóirat főszerkesztőinek (Molnár Istvánnak, Horváth Istvánnak, Bertalan Györgynek) és közreműködőinek köszönhetően a tudományos szemle profilja kialakult, átfogja a hadtudomány és a katonai műszaki tudományok ágait, rovatrendje jól reprezentálja a Társaság szakosztályainak tevékenységét. Nem véletlen, hogy a periodika hamar népszerű lett az MHTT tagjai körében és elfogadott fórumává vált a tudományágnak. A *Hadtudomány* lapjain több mint 1200 tanulmány és közel 70 könyvismertetés, recenzió látott napvilágot, amihez társul még 2008 óta az elektronikus számokban közölt mintegy 230 írás. A folyóirat tudományos beágyazottságát és elismertségét jelzi, hogy e hatalmas teljesítményből a Magyar Tudományos Művek Tárában 877 közlemény szerepel. A folyóiratot a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága és a IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya egyaránt a legmagasabb „A” kategóriába sorolta.

A lap színvonalát ismerte el az MTA azzal is, hogy 2013-tól a *Hadtudomány* az MHTT és az MTA Hadtudományi Bizottsága közös tudományos orgánusaként jelenik meg. A harmincadik évfolyamba lépő *Hadtudomány* tehát jól szerkesztett, színvonalas és a hazai tudományos fórumokon nagyra becsült folyóirat. A közelmúltban megújult szerkesztőbizottság legfontosabb feladata a folyamatosság biztosítása, az értékek továbbvitele, a szerzői, közreműködői kör bővítése és a katonai (Honvédelmi Minisztérium, Magyar Honvédség Parancsnoksága) kutatóintézetekkel, az MH Modernizációs Intézettel, valamint egyes civil kutatóhelyekkel, kutatókkal, szervezetekkel való szorosabb szakmai és személyi kapcsolatok kialakítása.”

A folyóirat – bár tiszteletdíjat nem fizet sem a szerzőknek, sem a lektoroknak – sokba kerül, megjelenési gyakorisága erősen függ a Társaság anyagi helyzetétől, különösen így volt ez 2003 után. Az első évfolyamban értelemszerűen csak két szám jelent meg, és 1992-ben is összevontan jelent meg a 3–4. szám, majd ugyanez megismétlődött 1999-ben is. Ezt követően ismét „nyugodt” évek következtek, azonban már 2003-ban, majd 2004-ben is össze kellett vonni a 3. és 4. számot, illetve 2006-ban ugyanez történt az 1. és 2. számmal. Az igazi szűk esztendő 2008-tól kezdődtek, ugyanis tíz évfolyamon keresztül, egészen 2017-ig az 1–2. és 3–4. összevont lapszámok valójában csupán két-két publikált folyóiratot jelentettek évente. Igaz, ezek a számok másfélszeres terjedelemben jelentek

meg, és velük párhuzamosan már létezett az *internetes e-szám* is, így a publikált anyagok össz mennyisége nem csökkent. Emellett ismételtül készültek elektronikus vagy akár nyomtatott különszámok, amelyek egy-egy központi konferenciánk szinte teljes anyagát tartalmazták (például 2013-ban összesen három elektronikus számot publikáltunk). Viszont a papír-alapú lapszámok említett összevonásával a Magyar Tudományos Akadémia vonatkozó elvárásának nem igazán feleltünk meg. 2018-ban csak a 3. és 4. számot kényszerültünk összevonni, 2019-ben pedig az első és második számot. 2020-ban viszont mind a négy szám megjelent.

A szerkesztőbizottság ülése (2007)

És végül a szerzőkről. A három évtized alatt közel 800 szerző írása jelent meg a *Hadtudomány* lapjain, közülük sokan tartoznak a fiatalabb korosztályokhoz (a doktoranduszok számára vonzó lehetőség a folyóiratban közreadni tanulmányaikat). Természetesen voltak rendszeresen publikáló szerzőink is, ők inkább a tapasztaltabb korosztályokat képviselték.

Időnként felmerül az az ötlet, hogy álljunk le teljesen a nyomdai kivitelezéssel és csak elektronikusan publikáljunk, de ennek ellentmondott – az MTA kritériumain túl – az a tény, hogy a Társaság tagjai többségükben kimondottan igényelték a papír-alapú számok megjelenését. Főleg az idősebbek nehezen fogadták volna el a kizárólag internetes publikálást, így a későbbiekben is megtartottuk a „vegyes” megjelentetést.

2004-től a *Hadtudomány*ban csak lektorált tanulmányok jelenhetnek meg. Ekkortól a Magyar Tudományos Akadémia a hadtudomány képviselőiben Társaságunk folyóiratát jelölte ki a Visegrádi négyek adatbázisának építésében való részvételre a nem kevés számú katonai folyóirat közül.

12 Szenes Zoltán, Padányi József, Hausner Gábor: *Megújuló Hadtudomány*. XXX. évf. 2020/1. 3–4. o.

A folyóirat külső megjelenése a kezdetektől napjainkig állandó jellemzőkkel bírt (formátum, szín, betűtípus stb.). Kisebb változást jelentett a Társaság címerének kétszeri módosulása, amelyet természetesen követett a folyóirat fedőlapján megjelenő kép is. 2013 után megjelent a „társtudajdonos” MTA Hadtudományi Bizottság felirat, majd 2020-tól a Hadtudományi Bizottság képi jelölésére a Magyar Tudományos Akadémia címere. Az ARCANUM Kiadóval 2018-ban kötött megállapodás alapján megtörtént az 1991 óta megjelent számok digitalizálása, és ezzel megvalósult a teljes körű kutathatóság.

Az idők során némileg módosult a belső struktúra, a rovatbeosztás, mindvégig megtartva a hadtudomány szempontjából elsődleges fontosságú témaköröket. A tudományos folyóiratokkal szemben a hazai és nemzetközi fórumokon az utóbbi években megfogalmazott egyre szigorúbb követelmények, valamint az MTA által 2016-ban elfogadott új tudományági nomenklátúra mindazonáltal változtatásokat is szükségessé tettek. A régi, a maga idején jól bevált rovatrendet hozzá kellett igazítani a tudomány változó rendszeréhez, ezt a munkát a Hadtudomány szerkesztőbizottsága 2020-ban elvégezte. Az alábbiakban olvasható a módosított rovatrend:

Biztonságpolitika (új típusú veszélyek és fenyegetések, lokális és regionális biztonsági kérdések, nemzetközi erőviszonyok, szervezetek, NATO, EU közös biztonság- és védelempolitika, V4, katonai hírszerzés és elhárítás)

Hadművészet (hadelmélet és hadviselés, a fegyveres küzdelem fajtái, eszközei és eljárásai, haderőszerzés és mozgósítás, kiképzés, vezetés, katonai együttműködés, válságkezelés, békeműveletek, aszimmetrikus és hibrid hadviselés, terrorizmus elleni harc, kiberháború és katonai kibervédelem, katonai földrajz és térképészet)

Hadtörténet (hadtörténet, hadművészet története, hagyományápolás)

Honvédelem (stratégiafejlesztés, haderőfejlesztés, haditechnikai modernizáció, képességfejlesztés, a haderő helyzete, a társadalom és honvédelem kapcsolata, határrendészet és határvédelem, migráció kezelése, polgári védelem és katasztrófák elleni védekezés, védelmi igazgatás, védelmi infrastruktúra, védelmi potenciál, tartalékos rendszer)

Katonai műszaki tudományok (haditechnika, katonai műszaki építés, új technológiák)

Társadalomtudomány (humán erőforrás-gazdálkodás, katonai szociológia, katonai pedagógia és katonai pszichológia, civil-katonai kapcsolatok, katonai felsőoktatás)

Védelemgazdaság (katonai logisztika, védelmi tervezés, az ország védelmi felkészítése, ellenálló képesség, katonai egészségügy, európai védelmi, haditechnikai és kutatási bázis)

Fórum, Szemle és a Társaság hírei. (Nem lektorált rovatok.)

Központi rendezvények, konferenciák

A Magyar Hadtudományi Társaság egyik alaprendeltetése, hogy fórumokat biztosítson tagjai, illetve általában a hadtudomány iránt érdeklődők megnyilvánulásaihoz, vélemény-kifejtéséhez. Az ilyen fórumoknak (konferenciák, kerekasztal-beszélgetések, szimpóziumok stb.) két lényegi szintje van: egyrészt a Társaság egészét érintő központi rendezvények, másrészt egy vagy esetleg több szakosztályt érintő szakosztály-rendezvények. Utóbbiak rendszerezett felidézése meghaladná a jelen áttekintés kereteit, mert számuk a 30 év alatt jelentősen meghaladta az ezret. Ezért is, de jelentőségük miatt is az alábbiakban csak az ún. központi rendezvények (döntő többségében tudományos konferenciák) összegyűjtésére és felsorolására vállalkozhattunk.

Nem egy esetben szembesültünk azzal a problémával, hogy egy-egy szakmai fórumot nem lehetett egyértelműen besorolni egyik kategóriába sem, mert a két szint között helyezkedett el: nem volt deklaráltan központi (mondhatnánk „össztársasági”) rendezvény, de meghaladta a szakosztályi szintet. Előfordult, hogy valamelyik szakosztály saját betervezett rendezvényét „emeltük” társasági szintre. Abból pedig igyekeztünk rendszert teremteni, hogy egy-egy központi rendezvény megszervezésében és biztosításában egy vagy két szakosztály vállaljon konkrét szerepet.

A szakosztályi szintű konferenciák sorában – természetesen a teljesség igénye nélkül – megemlítendő például az évi gyakorisággal megrendezett *Robotikai* konferenciasorozat vagy az ugyancsak évente sorra kerülő *Repüléstudományi* konferenciák Szolnokon, vagy a *Határőr*-konferenciák Pécsen. A nemzetközi kitekintést és kapcsolat-bővítést szolgálja a Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztály tagjainak ismételt szereplése nemzetközi konferenciákon, például 2008. május 29–30., *Missziós feladatok védelemgazdasági nézőpontból (a fókuszban Afganisztán)*, 2010. november 25., Brno, *Gazdasági racionalitás a védelmi szférában*, 2010. december 7., *A kritikus infrastruktúra védelmének aktuális kérdései*.

Missziós feladatok védelemgazdasági nézőpontból (a fókuszban Afganisztán) konferencia résztvevőinek egy csoportja (2008)

Itt kell megemlítenünk, hogy nagyon sok esetben – többnyire társ-szervezőként, de olykor csupán előadók biztosításával – részt vettünk más szervezetek, társaságok konferenciáin. Kiemelendő szerteágazó együttműködésünk a *Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetségével*, de megemlítendő a *Magyar Rendészettudományi Társaság*, a *Humán Szakemberek Országos Szövetsége* vagy a *Felderítők Társasága* is. Mint az alábbi felsorolásból látható, minden évben volt legalább egy központi rendezvényünk, de némelyik évben kettő, sőt két alkalommal (2005 és 2009) három is. A 30 év alatt összesen negyvennyolc.

A felsorolás országos konferenciával kezdődik, amelyből összesen kettőt sikerült megszerveznünk. 1995-től anyagi helyzetünk már nem tette lehetővé ennek a konferencia-típusnak a megrendezését. Az első évtizedben – Gyuricza Béla szervező munkájának eredményeképpen – többször is partnerünk volt a rendezvényeken az Országgyűlés Honvédelmi Bizottsága.

2009-ben a Magyar Hadtudományi Társaság elindított egy nagy ívű konferencia-sorozatot *Napjaink hadtudománya* összefoglaló címmel. Ettől az időponttól kezdődően közel tíz éven keresztül a központi rendezvényeket ennek a sorozatnak a részeként szerveztük meg, minden alkalommal a ZMNE (illetve a jogutód NKE) és az MTA Hadtudományi Bizottsága, mint társrendezők részvételével. A szervezésbe esetenként bevontunk más együttműködő partnert is. 2017-ben megjelent egy új kategória, a *vándorgyűlés*, amelyből azonban mindössze egyet sikerült megrendeznünk Nyíregyházán.

Konferenciák a kezdetektől napjainkig

- 1991. október 26. Az MHTT I. országos konferenciája:
A hadtudomány hazai értelmezése
- 1991. november 13. *Gondolatok a honvédelmi hadművelet elveiről és végrehajtásának legfontosabb kérdéseiről*
(ZMKA és MHTT közös konferencia)
- 1992. április 28. *A hadtudomány helye a magyar tudományos életben*
(ZMKA és MHTT közös konferencia)
- 1993. nov. 17–19. Az MHTT II. országos tudományos konferenciája:
Hadtudomány a honvédelemért (biztonság – védelem – emberi magatartás)
- 1994. november 4. *Katonai gondolkodásunk története az újabb kutatások tükrében* (közösen az MTA Tudományos és Technikatörténeti Bizottságával)
- 1994. november 18. *A környezetünk biztonságára ható veszélyforrások, valamint az azokra való reagálási lehetőségek*
(az Országgyűlés Honvédelmi Bizottsága és az MHTT közös nyilvános fóruma)
- 1995. február 15. *A fegyveres erők és a társadalom kapcsolata*
(az Országgyűlés Honvédelmi Bizottságával közösen)
- 1995. május 10. *A gazdaság és a védelem kapcsolata*
(az Országgyűlés Honvédelmi Bizottságával közösen)
- 1996. december 12. *A felsőfokú katonai vezetőképzés hazai és nemzetközi tapasztalatai, vezérkari képzésünk továbbfejlesztésének feladatai*
- 1997. nov. 10–11. *A nemzeti katonai stratégia és az integráció*
(a HM Oktatási és Tudományos Főosztályával közösen)
- 1998. március 19. *A Magyar Köztársaság katonai stratégiája*
- 1999. március 25. *Fiatal kutatók, doktoranduszok fóruma*
(a ZMNE bevonásával)
- 2000. február 29. *A Katonai Felderítő és Katonai Biztonsági Szakszolgálat képzési igényei és a ZMNE által biztosított képzési szintek és szakmai követelmények kapcsolata*

2000. március 3. *Az önkéntes haderőre való áttérés kérdései*
2001. április 6. *A Magyar Honvédség feladatai és a fejlesztés irányai*
2001. november 29. *A tömegpusztító fegyverek elterjedésével együtt járó veszélyek elleni védelem, különös tekintettel a lakosság sebezhetőségére*
(Polgári Védelmi Szakosztály, Debrecen)
2002. május 3. *A jog, az erkölcs és az etika összefüggései*
(a ZMNE és az SVKI bevonásával)
2002. december 12. *A haditechnikai eszközök fejlesztésének, korszerűsítésének kérdései* (közösen a Honvéd Vezérkarral, beszédet mondott a honvédelmi miniszter)
2003. május 8. *Az önkéntes haderőre való áttérés problémái* (társszervezők: ZMNE, SVKH)
2004. szeptember 21. *A védelmi tervezés gazdasági vetülete*
(társszervezők: ZMNE, HM Védelmi Tervezési Koordinációs Iroda, MH ÖLTP)
2004. nov. (n. a.) *Az integrációt követő változások a magyar kül- és biztonságpolitikában*
(társszervezők: MTA Politikatudományi Intézet, Manfréd Wörner Alapítvány)
2005. május (n. a.) *A 2. világháború európai befejeződésének 60. évfordulója*
(társszervező: Hadtörténeti Intézet és Múzeum)
2005. november 3. *A katonai erő újszerű alkalmazása a 21. század elején*
(társszervezők: HVK és ZMNE)
2005. december 8. *A védelemgazdasági és katonai logisztikai kutatások aktuális irányai*
(társszervező: ZMNE Bolyai János Katonai Műszaki Kar, Hadtáp, Pénzügyi Közgazdasági Tanszék)
2006. szeptember 27. *A NATO feladatrendszerében az elkövetkező tíz évben várható változások*
(társszervezők: HM, ZMNE)
2007. október 10. *A hazai katonai felsőoktatás helyzete, perspektívái és a tisztképzés sajátosságai*
(társszervezők: HM, HVK, ZMNE)
2008. május 29–30. *Missziós feladatok védelemgazdasági nézőpontból (a fókuszban Afganisztán) – nemzetközi konferencia*
(ZMNE, cseh és német partnerek)

A 2008. május 29–30-ai budapesti nemzetközi konferencia plakátja

2009. február 26. *Napjaink hadtudománya – a hadtudomány tárgyának kibővülése, új kutatási területek*
2009. május 11. *Energiabiztonság 2009*
(társszervező: Biztonságpolitikai és Honvédelmi Kutatások Központja)
2009. november 12. *A hadtudomány és a katonai műszaki tudományok kölcsönkapcsolata*
2010. február 25. *A békemissziók: helyük a hadtudományban, nemzetközi és hazai jogi háttérük*
2011. május 24. *A külföldön állomásozó csapatok jogállását meghatározó SOFA-egyezmény elfogadásának 60. évfordulója*
(bevonva a Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaságot)
2012. május 24. *Nemzetbiztonsági kihívások, nemzetbiztonsági szolgálatok*
(bevonva a Felderítők Társasága Közhasznú Egyesületet)
2012. nov. 21–22. *(New Challenges in the Field of Military Science) Robothadviselés 2012*

2013. május 5. *Az éghajlatváltozás és a biztonság összefüggései*
(együttműködők: MTA, Budapesti Corvinus Egyetem, Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Szent István Egyetem.)
2013. november 28. *30 év a hadtudomány szolgálatában*
(bevonva a Biztonságpolitikai Szakkollégiumot)
2014. november 12. *Az aszimmetrikus hadviselés*
2014. december 2. *HR-megoldások a 21. században – fókuszban a közszféra és a magán-szféra*
(bevonva a Humán Szakemberek Országos Szövetségét is)
2015. április 9. *Repüléstudományi konferencia*
(társzervezők: NKE HHK KRT és az MHTT Légierő Szakosztály)
2015. október 13. Jubileumi közgyűlés és konferencia:
A hadtudományi tevékenység sokoldalúsága
2016. november 4. *Humán erőforrások és a technikai, technológiai fejlesztés kihívásai a honvédségben*
2017. május 30. *A hadviselés generációi – generációváltás a hadviselésben*
2017. szept. 28-29. *A hadtudomány és a társadalom, különös figyelemmel a Tiszántúlra.*
Vándorgyűlés Nyíregyházán.
Vendégelőadó: Simicskó István honvédelmi miniszter
2018. szeptember. *170 éves a Honvédség – Kalocsa, a katonaváros*
2018. november 18. *A katonai logisztika időszerű kérdései*
(A Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztály, a HVK Logisztikai Csoportfőnökség és az NKE HHK közös konferenciája)
2019. május 22. *Hogyan tovább Magyarország? Védelem és Biztonság*
(Közös konferencia: GTTSZ, MRTT)
Vendégelőadó: Benkő Tibor honvédelmi miniszter
2019. november 5. *Kutatás, fejlesztés és innováció a hazáért.*
MHTT éves konferenciája a Stefánia Palotában
2019. december 2. *Magyar honvédelem az évfordulók tükrében*
MHTT konferencia, ZLEC, Zrínyi terem

MELLÉKLETEK

A/ Elnökség

Év	Elnök	Alelnök	Főtitkár / gazdasági elnökh.	Elnök-helyettesek				
1991	Móricz Lajos	Szabó József	Kovács Attila	Harcz Tibor	Kormos László	Opál Sándor	Pataky Iván	Várhegyi István
1994	Móricz Lajos	Szabó József	Kovács Attila	Gyuricza Béla	Hajma Lajos	Nagy László	Opál Sándor	
1995	Szabó József	Czékus János	Turák János	Kovács Jenő ¹⁴	Nagy László	Opál Sándor ¹⁵	Zachar József	
1998	Szabó József	Nagy László	Gruber Nándor	Hajma Lajos	Héjja István	Kovács István	Zachar József	
2001	Szabó József	Nagy László	Gruber Nándor	Héjja István	Kecskeméthy Klára ¹⁶	Kovács István	Padányi József	
2004	Nagy László	Padányi József	Horváth József ¹⁷	Berek Lajos	Felházi Sándor	Szalánczi Erika	Ványa László	
2007	Nagy László	Padányi József	Fodor Péter	Felházi Sándor	Kovács Zoltán	Szalánczi Erika	Ványa László	
2010	Nagy László	Király László	Fodor Péter ¹⁸	Felházi Sándor	Kis-Benedek József	Kovács Zoltán	Ványa László	
2013	Nagy László	Király László	Gáspár Tamás	Felházi Sándor	Kis-Benedek József	Németh András	Resperger István	
2016	Tömböl László	Király László	Moldvai Rita	Kecskeméthy Klára	Kis-Benedek József	Krizbai János	Németh András	
2019	Szenes Zoltán	Hegedűs Henrik	Dénes László ¹⁹	Krizbai János	Molnár Anna	Németh András	Porkoláb Imre	

14 1996-ban elhunyt, helyette Hajma Lajos (az elnökség 1997. február 21-ei ülésén kooptálta).

15 1997-ben egészségi állapota miatt lemondott.

16 2003-ban külföldi vezénylése miatt kivált az IB-ből.

17 Más beosztásba került, mintegy másfél évre Antal Erika váltotta.

18 2011-ben új beosztása miatt Gáspár Tamás váltotta.

19 2020-tól lemondott – Kenessey Zsolt váltotta.

B/ Felügyelőbizottság

Év	Elnöke	A felügyelőbizottság tagjai			
1991	Gyaraki Károly	Hajma Lajos	Héjja István	Nagy György	Turák János
1994	Gyaraki Károly	Báthy Sándor	Bodrogi László	Héjja István	Nagy György
1995	Héjja István	Kurucz István	Kaizinger Tibor	Nagy György	Sebesi Béla
1998	Turák János	Kurucz István	Király György	Nagy György	Székely Zoltán
2001	Nagy György	Nagy Pál	Paskó József		
2004	Gruber Nándor	Nagy György	Nagy Pál		
2007	Gruber Nándor	Csontos András	Nagy György		
2010	Csontos András	Csery-Szücs Péter	Markal Marietta		
2013	Csontos András	Csery-Szücs Péter	Markal Marietta		
2016	Csery-Szücs Péter	Markal Marietta	Ritecz György		
2019	Csery-Szücs Péter	Pandúr-Szilágyi Enikő	Ritecz György		

C/ Etikai bizottság

Év	Elnöke	Az etikai bizottság tagjai			
1995	Léka Gyula	Berka István	Kovács Károly	Pirityi Sándor	Várhegyi István
1998	Várhegyi István	Pirityi Sándor	Szternák György	Zimits Rezső	
2001	Várhegyi István	Buknicz Ferenc	Pirityi Sándor		
2004	Pirityi Sándor	Berger Csaba	Haig Zsolt		
2007	Héjja István	Gligor János	Haig Zsolt		
2010	Gligor János	Földesi Ferenc	Haig Zsolt		
2013	Gligor János	Haig Zsolt	Hegedűs Henrik		
2016	Haig Zsolt	Hegedűs Henrik	Krajnc Zoltán		
2019	Király László	Krajnc Zoltán	Zán Krisztina		

A „Mindenki hadtudománya” előadás-sorozat

2011 márciusától 2020 februárjáig (a koronavírus-járvány kitöréséig) havi rendszerességgel tartottunk hadtudományi témájú előadásokat, az első év kivételével évente kilenc alkalommal, a nyári hónapok kihagyásával. Ez összesen 80 rendezvényt jelent. A szabadegyetemi jelleghez alkalmazkodva szeptembertől májusig számítottuk a „tanévet”. A legrendszerebb látogatóknak oklevelet adtunk át a következő egyetemi év szeptemberében, a Honvéd Kulturális Központ és a Társaság képviselőjének aláírásával. 2020 márciusától az előadások a koronavírus-járvány miatt szüneteltek, de szeptembertől már újra folytatódtak. Ugyanezen év novemberétől, névváltozás után, immáron Kiss Károly Hadtudományi Klub Mindenki hadtudománya elnevezéssel szerepeltek a programban.

2011

Március	<i>Az információs hadviselés</i> (Haig Zsolt mk. ezredes és Kovács László mk. alezredes)
Április	<i>A hadtudomány új kutatási irányai</i> (Nagy László ny. ezredes)
Május	<i>A pszichológiai hadviselés és a hadtudomány</i> (Bolgár Judit ny. ezredes)
Október	<i>Az úrkutatás és a hadtudomány – a világűr katonai felhasználása</i> (Szabó József ny. vezérőrnagy)
November	<i>A közel-keleti régió jelenlegi biztonságpolitikai értékelése</i> (Kis-Benedek József ny. ezredes)
December	<i>A robothadviselés jelene és jövője – tények és dilemmák</i> (Ványa László mk. alezredes)

2012

Január	<i>A NATO és Oroszország kapcsolatainak hatása a nemzetközi biztonságra</i> (Nagy László ny. ezredes)
Február	<i>A magyar részvétel tapasztalatai az afganisztáni misszióban</i> (Boldizsár Gábor ezredes)

Március	<i>Közép-Ázsia és a Sanghaji Együttműködési Szervezet</i> (Nagy László ny. ezredes)
Április	<i>A NATO 2010. évi stratégiai koncepciója</i> (Szenes Zoltán ny. vezérezredes)
Május	<i>Az EU biztonságpolitikai szerepvállalása</i> (Tálas Péter)
Szeptember	<i>A modern fegyveres küzdelem humán vonatkozásai, a katonai hivatás sajátosságai</i> (Krizbai János ny. ezredes)
Október	<i>A katasztrófa-védelem aktuális problémái Magyarországon</i> (Muhoray Árpád pv. vezérőrnagy)
November	<i>A NATO partnerségi kapcsolatai</i> (Siposné Kecskeméthy Klára ezredes)
December	<i>A nemzetközi biztonság és a Kínai Népköztársaság</i> (Rácz Lajos ny. ezredes)

2013

Január	<i>A magyar részvétel tapasztalatai a békemissziókban, Grúzia</i> (Székely György alezredes)
Február	<i>A kulturális antropológia szerepe a katonai feladatok végrehajtásában</i> (Kolossa Sándor ny. alezredes)
Március	<i>Közszolgálat és etika</i> (Gligor János ny. alezredes)
Április	<i>Magyar részvétel afrikai békemissziókban</i> (Besenyő János alezredes)
Május	<i>A modern háborúk sajátosságai – III. világháborús teóriák</i> (Szenes Zoltán ny. vezérezredes)
Szeptember	<i>Milyen lesz a világ 2030-ban – biztonságpolitikai trendek</i> (Kis-Benedek József ny. ezredes)
Október	<i>A műveleti logisztika időszerű kérdései</i> (Baráth István dandártábornok)
November	<i>Harckocsik szerepe a modernkori hadviselésben</i> (Turcsányi Károly ny. ezredes)
December	<i>Pilóta nélküli repülőgépek katonai alkalmazása</i> (Makkay Imre ny. ezredes)

2014

- Január *A katonai és védelmi infrastruktúra aktuális kérdései*
(Kovács Ferenc ny. mk. ezredes)
- Február *Kína, a feltörekvő nagyhatalom*
(Nagy László ny. mk. ezredes)
- Március *Új elemek az orosz katonai stratégiai gondolkodásban*
(Deák János ny. vezérezredes)
- Április *Honvédelem 2014 – Pártpolitikai programok a haderő-átalakításról* (Szenes Zoltán ny. vezérezredes)
- Május *Az első világháború kitörésének 100. évfordulója*
(Kovács Vilmos ezredes)
- Szeptember *Az afrikai (Mali) EUTM misszió katona-orvosi tapasztalatai*
(Kiss Adrienn o. főhadnagy)
- Október *Harci helikopter-e a felfegyverzett helikopter?*
(Óvári Gyula ny. ezredes)
- November *A légideszantok modernkori alkalmazása a légi gépesítés tükrében* (Turcsányi Károly ny. mk. ezredes, Hegedűs Ernő mk. őrnagy)
- December *Katonai repülőgépek összehasonlítása mérnöki szemmel*
(Kavas László mk. alezredes)

2015

- Január *Az I. világháború haditengerészeti hadviselése*
(Solymos András ny. mk. alezredes)
- Február *A vegyifegyverek leszerelésének kérdése*
(Meglécz Miklós ny. ezredes)
- Március *Az al-Kaida és a globális dzsihád új tendenciái*
(Kis-Benedek József ny. ezredes)
- Április *A NATO átalakuló partnerkapcsolatai*
(Siposné Kecskeméthy Klára ezredes)
- Május *Az MH humán erőforrás-gazdálkodása a rendszerváltástól napjainkig* (Hegedűs Henrik ny. alezredes)

- Szeptember *A második világháború befejezésének évfordulója – stratégiai végelszámolás az európai hadszíntéren*
(Számvéber Norbert)
- Október *Implóziós detonáció – lehetőség a robbanó harcanyagok hatékonyságának növelésére* (Molnár László)
- November *Az EBESZ kézi- és könnyűfegyver-konceptiója*
(Szatmári László alezredes)
- December *A háború antropológiája – törzsek háborúja, gerilla-háború*
(Jobbágy Zoltán alezredes)

2016

- Január *A tűzéréség, avagy jelenkorunk fönix-madara*
(Gulyás Géza alezredes)
- Február *A magyar katonai szaknyelv megújítása*
(Mező András alezredes, Bakos Tamás őrnagy)
- Március *A személyi kiegészítés az állandó hadseregek korától a tömeghadseregek kialakulásáig 1648–1870*
(Turcsányi Károly ny. mk. ezredes, Molnár Gábor)
- Április *Geoinformációs támogatás a Magyar Honvédségben*
(Tóth László mk. ezredes)
- Május *Robotrepülőgépek: az olcsó műcélától a (halálosan) megbízható csapásmérő eszközökhöz*
(Palik Mátyás mk. ezredes)
- Szeptember *Első világháborús évfordulók* (Kovács Vilmos ezredes)
- Október *A kritikus infrastruktúra, mint korunk aktualitása*
(Kovács Ferenc ny. mk. ezredes)
- November *A készülő Hadtudományi Lexikon és a magyar hadtudomány jelenlegi helyzete* (Nagy László ny. mk. ezredes)
- December *Légijárművek vészelhagyási lehetőségei*
(Óvári Gyula ny. mk. ezredes)

2017

- Január *Európa terror-fenyegetettsége*
(Kis-Benedek József ny. ezredes)

Február	<i>A Sanghaji Együttműködési Szervezet</i> (Nagy László ny. mk. ezredes)
Március	<i>Fegyvernemek és alkalmazásuk az elöltöltő fegyverek korában</i> (Turcsányi Károly ny. mk. ezredes)
Április	<i>Geopolitikai gondolkodás és geopolitikai modellek a 21. században</i> (Szilágyi István)
Május	<i>Zrínyi-Újvár feltárásának térképészeti munkái</i> (Kállai Attila alezredes)
Szeptember	<i>A Magyar Honvédség Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság, és amivé válhat</i> (Takács Attila dandártábornok)
Október	<i>Irányított energiájú fegyverek</i> (Ványa László mk. ezredes)
November	<i>Az Észak-atlanti Szövetség egységes légvédelmi rendszere</i> (Tömböl László ny. vezérezredes)
December	<i>Globális édesvíz-szűkösség és az ebből eredő konfliktusok</i> (Kaiser Ferenc)

2018

Január	<i>Magyar katonai repülők Afganisztánban</i> (Koller József dandártábornok)
Február	<i>Nagyhatalmi pengeváltás a Közel-Keleten</i> (Kis-Benedek József ny. ezredes)
Március	<i>A magyar parlamenti pártok választási programokban megfogalmazott védelempolitikai elképzelései</i> (Szenes Zoltán ny. vezérezredes)
Április	<i>Haditechnikai kutatás-fejlesztés – van-e jövője?</i> (Ráth Tamás ny. mk. ezredes)
Május	<i>Európa válaszüton – az integráció kérdései</i> (Tálas Péter)
Szeptember	<i>Afganisztán kibontakozási esélyei</i> (Wagner Péter)
Október	<i>A nagyhatalmak haditengerészete az elöltöltő fegyverek korában, 1648–1866</i> (Turcsányi Károly ny. mk. ezredes)
November	<i>Oroszország mint globális szereplő</i> (Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok)

December	<i>Úrrepülőgépek és úrállomások katonai és polgári alkalmazása</i> (Óváry Gyula ny. mk. ezredes)
----------	---

2019

Január	<i>A Honvéd Határőrség felállítása és tevékenysége 1945–1950 között</i> (Fórizs Sándor ny. r. dandártábornok)
Február	<i>A nagyvárosokban folytatott irreguláris harc elmélete, történetisége és tanulságai</i> (Forgács Balázs százados)
Március	<i>A katasztrófavédelem műveleti lehetőségei</i> (Muhoray Árpád ny. pv. vezérőrnagy)
Április	<i>A NATO 70 éve, Magyarország 20 éve a Szövetségben</i> (Siposné Kecskeméthy Klára ezredes)
Május	<i>Az amerikai-orosz viszony: új fegyverkezési hajsza?</i> (Nagy László ny. mk. ezredes)
Szeptember	<i>A NATO megalakításának körülményei</i> (Tömböl László ny. vezérezredes)
Október	<i>A NATO bekapcsolódása a jugoszláv válságsorozat kezelésébe</i> (Nagy László ny. mk. ezredes)
November	<i>A NATO és a válságkezelés</i> (Isaszegi János ny. mk. vezérőrnagy)
December	<i>A NATO jövője az évfordulók tükrében</i> (Siposné Kecskeméthy Klára ezredes, Szenes Zoltán ny. vezérezredes)

2020

Január	<i>A vörösiszap-katasztrófa mentési, helyreállítási és újjáépítési feladatai</i> (Muhoray Árpád ny. pv. vezérőrnagy)
Február	<i>EBESZ válságkezelés, különös tekintettel a volt Szovjetunió területén található „befagyott” konfliktusokra</i> (Szatmári László mk. ezredes)
Szeptember	<i>A magyar határőrség az 1956-os események sodrában</i> (Fórizs Sándor ny. r. dandártábornok)
Október	<i>A kritikus infrastruktúrát fenyegető veszélyek és az ellenük való védekezés</i> (Kovács Ferenc ny. mk. ezredes)

A Magyar Hadtudományi Társaság szabályzatai

1991	Alapszabály, Gazdálkodási Szabályzat
1992	az elnökség Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ), a Hadtudomány Szerkesztőbizottságának Működési Szabályzata (megújítva 2013-ban), Tanárky Sándor-díj adományozási szabályai
1994	Szakértői cím odaítélésének rendje (legutóbb megújítva 2017-ben)
1995	Pályázati szabályzat, Etikai Szabályzat (Kódex)
2001	Korponay János-díj adományozásának rendje
2003	Magyar Hadtudományi Társaság szakértője cím megújításának és odaítélésének rendje
2004	Elismerések adományozásának rendje (összevont), megújítva 2018-ban majd 2020-ban
2007	Számviteli politika
2010	Az önkéntes munka nyilvántartásának szabályzata (módosítva 2012 és 2014)
2014	Fegyelmi és etikai szabályzat (az Etikai Kódex bedolgozásával), a felügyelőbizottság ügyrendje, az etikai bizottság ügyrendje
2018	Adatvédelmi szabályzat (GDPR)
2019	Arculati kézikönyv
2020	Etikai Kódex (kiváltja az 1995-ös és a 2014-es szabályzatokat)

Megjegyzés: Jelen melléklet csak a legfontosabb szabályzatok és szabályzók módosításainak, átdolgozásainak időpontjait tünteti fel. Az Alapszabályt és az SZMSZ-t különösen sokszor módosítottuk, dolgoztuk át, illetve egészítettük ki az évek során.

Együttműködési megállapodások

1992	Biztonságpolitikai és Honvédelmi Kutatások Központja
1994	Budapesti Nyugállományúak Klubja
1997	Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
1999	Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
2002	Magyar Polgári Védelmi Szövetség (megújítva 2004)
2002	HM Kulturális és Szabadidő Központ Közhasznú Társaság
2006	Stratégiai és Védelmi Kutatóközpont
2006	Biztonságpolitikai Szakkollégium
2009	Egyetemi Könyvtár, illetve Biztonságpolitikai Szakkollégium (megújítva 2013)
2011	Magyar Rendészettudományi Társaság
2012	Felderítők Társasága (Közhasznú) Egyesület
2012	Nemzeti Közszolgálati Egyetem
2013	Honvéd Szakszervezet
2013	Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság
2013	Humán Szakemberek Országos Szövetsége
2013	Doktoranduszok Országos Szövetsége Hadtudományi osztály
2013	Hadtörténeti Intézet és Múzeum
2013	MH Összhaderőnemi Parancsnokság
2013	Belügyi Tudományos Tanács
2014	Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (még 2014-be felmondva az NBSZ részéről)
2014	Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat
2015	Magyar Katona- és Katasztrófa- orvostani Társaság (megújítva 2019)
2015	Kodolányi János Főiskola
2015	Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetsége
2016	BM OKF Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács
2017	MH Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság
2017	Nyíregyházi Egyetem
2018	Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára
2018	Magyar Atlanti Tanács
2019	Honvédelmi Minisztérium (HVK Tudományos Tanácsa)
2020	Újkor Alapítvány

2019. november 5. Kutatásfejlesztés és Innováció Konferencia résztvevői

Felhasznált irodalom

Jubileumi kiadványaink (A tízéves Magyar Hadtudományi Társaság,
Hadtudomány 2010/3. illetve 2015/3-4. szám)

A Társaság hivatalos szabályzatai, mindenekelőtt az Alapszabály
(amelyet a 30 év során mintegy tíz alkalommal módosítottunk)

A köz- illetve küldöttgyűlések jegyzőkönyvei, ezen gyűlések határozatai

A Társaság együttműködési megállapodásai más szervezetekkel, intézményekkel

Hadtudomány hivatkozott számai

Jelen kiadvány lezárva 2021. május végén.